

Forsvarets innbyggerundersøkelse 2016

Rapport av
TNS Gallup

Innhold

1.	Hovedfunn	4
2.	Om undersøkelsen	6
2.1	Bakgrunn og formål	6
2.2	Utvalg og målgruppe	6
	Vekting og representativitet	7
	Feilmarginer	7
2.3	Rapporten	8
	Snittverdier	9
	Korrelasjons- og faktoranalyse	9
2.4	Gjennomføring	9
3.	Inntrykk og omdømme	10
3.1	Omdømme	10
3.2	Dagens Forsvar	16
4.	Forsvaret i media	17
5.	Trusselbilde og forsvarsevne	19
5.1	Trusselvurdering	19
5.2	Bidragsevne og oppgavehåndtering	21
6.	NATO	25
7.	Norske soldater	26
8.	Forsvarets enheter	27
9.	Verneplikt	31
10.	Utdanning og karriere i Forsvaret	34
10.1	Utdanning	34
10.2	Jobb	37
	Vedlegg	39
	Faktoranalyse: sammenheng mellom resultater	39
	Tilknytning og erfaring	41

Tabeller

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.	7
Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers	8
Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret	11
Tabell 4 Faktoranalyse	40

Figurer

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker	6
Figur 2 Svarprosent for IBU 2011-2016.....	9
Figur 3 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1).....	10
Figur 4 Overordnet inntrykk: 2011-2016	11
Figur 5 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)	12
Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24).....	12
Figur 7 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?.....	13
Figur 8 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)	13
Figur 9 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2016.....	14
Figur 10 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)	15
Figur 11 Verdier/egenskaper: 2011-2016	15
Figur 12 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32)	16
Figur 13 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) T.v. og nødvendigheten av Forsvar: 2011-2016 t.h.	16
Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til en eller flere saker.....	17
Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29)	18
Figur 16 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)	19
Figur 17 Trusselvurdering: 2011-2016	20
Figur 18 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)	21
Figur 19 Forsvarets bidragsevne: 2011-2016.	22
Figur 20 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4).....	22
Figur 21 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2016	23
Figur 22 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)	24
Figur 23 Kampfly og militær tilstedeværelse i nordområdene: 2014-2016	24
Figur 24 T.v. Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33) T.h. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Norges NATO-medlemskap styrker det militære forsvaret av Norge (Q34). Tall for 2016.	25
Figur 25 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)	26
Figur 26 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)	28
Figur 27 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2016	28
Figur 28 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)	29
Figur 29 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2016.....	29
Figur 30 Sammenligning mellom kjennskap og vurdering av Forsvarets enheter	30
Figur 31 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)	31

Figur 32 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12).....	32
Figur 33 Hva tror du denne endringen innebærer? (Q13)	32
Figur 34 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)	33
Figur 35 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)	34
Figur 36 Hvor viktig eller uviktig mener du følgende forhold er når man skal velge utdanning? (Q16)	35
Figur 37 Hvor godt eller dårlig vil du vurdere følgende forhold ved en utdanning i Forsvaret? (Q17).....	36
Figur 38 Sammenligning mellom viktighet ved valg av utdanning (Q16) og vurdering av Forsvarets utdanning (Q17)	36
Figur 39 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19).....	37
Figur 40 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2016.....	38
Figur 41 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3).....	41
Figur 42 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)	42
Figur 43 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)	42

1. Hovedfunn

Resultatene fra 2016 i sammenligning med fjoråret kan grovt oppsummeres med *økt bevissthet* om Forsvaret og *økt skepsis* til Forsvaret.

Økt bevissthet

Befolkningen synes Forsvaret er stadig mer nødvendig i dagens situasjon, viktigere i 2016 enn de siste 6 årene. En større andel av befolkningen har lagt merke til mediasaker hvor Forsvaret er omtalt sammenlignet med de to siste årene. Kjennskapen til Forsvarets enheter har også økt – befolkningen har bedre kjennskap til Forsvarets enheter enn noen sinne. Det samme gjelder kjennskap til Forsvarets oppgaver.

Økt skepsis

Forsvarets omdømme er svekket. Andelen som har godt inntrykk har falt, og andelen som har dårlig inntrykk har økt. Omdømmet i 2016 er det svakeste Forsvaret har hatt de siste 6 årene (siden målingene startet).

Mange av de øvrige spørsmålene hvor befolkningen vurderer Forsvaret henger sammen med det overordnede inntrykket. Vi ser (derfor) også at befolkningen vurderer Forsvaret noe dårligere med tanke på bidragsevne i møte med trusler, og oppgavehåndtering. Våpengrenene blir også vurdert noe dårligere. Nedgangen er liten/moderat i de fleste tilfellet, men «systematisk».

En bør være forsiktig med å tolke resultatene uavhengig av hverandre, da det vi kan kalle generelt inntrykk og vurdering av Forsvaret i stor grad «styrer» svarene på mange spørsmål¹. Derfor ser vi en såpass «bred» nedgang.

Hva har skjedd?

I løpet av 2016 har Forsvaret, og forsvarssjefen ved flere anledninger blitt omtalt i media. Temaet har blant annet vært mangel på ressurser og svekket forsvarsevne. Undersøkelsen viser økt oppmerksomhet om Forsvaret i media, og at mediasakene har vært vesentlig mer negative for Forsvaret. Samtidig ser vi størst nedgang i befolkningens vurdering av Forsvarets evne til å forsvare Norge mot krig/angrep og sikre norsk suverenitet, noe som «stemmer» overens med mediefokuset. Endringene vi observerer i årets undersøkelse er hovedsakelig gjeldende for hele befolkningen.

¹ Se faktoranalyse i vedlegg.

Noe er uendret

Interessen for Forsvaret, inntrykk av norske soldater, trusselvurderingen, holdninger til NATO-samarbeid og –verneplikt, behovet for et forsvar og vurdering av Forsvarets størrelse har endret seg lite sammenlignet med fjoråret.

Forsvaret i dag

Forsvarets innbyggerundersøkelse 2016 viser at et knapt flertall av befolkningen har et godt inntrykk av Forsvaret. Samtidig har relativt få et dårlig inntrykk av Forsvaret. Forsvaret oppleves som svært viktig. Så å si hele befolkningen mener det er nødvendig med et forsvar i dagens situasjon, og de fleste mener at dette er meget nødvendig. Flertallet mener også at Forsvaret er for lite i forhold til de oppgaver det skal utføre.

NATO-samarbeid har også høy oppslutning i befolkningen. Befolkningen er positiv til at andre NATO-land trener og øver i Norge og mener at Norges NATO-medlemskap styrker det militære forsvaret av Norge.

Befolkningen bekymrer seg mest for terrorisme og terrorangrep, omtrent like mye som kriminalitet og vold i samfunnet og cyberangrep.

Befolkningen har et gjennomgående svært godt inntrykk av den norske soldaten.

2. Om undersøkelsen

2.1 Bakgrunn og formål

Forsvarets innbyggerundersøkelse er en årlig undersøkelse som kartlegger befolkningens syn på Forsvaret. Undersøkelsen har blitt gjennomført siden 2011 (av Ipsos MMI), og ble gjennomført for første gang i 2016 av TNS Gallup. Prosjektleder Joakim Wold Nylén har vært ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.

Undersøkelsen og denne rapporten blir blant annet brukt som styringsverktøy for ledelsen og kommunikasjonsorganisasjonen.

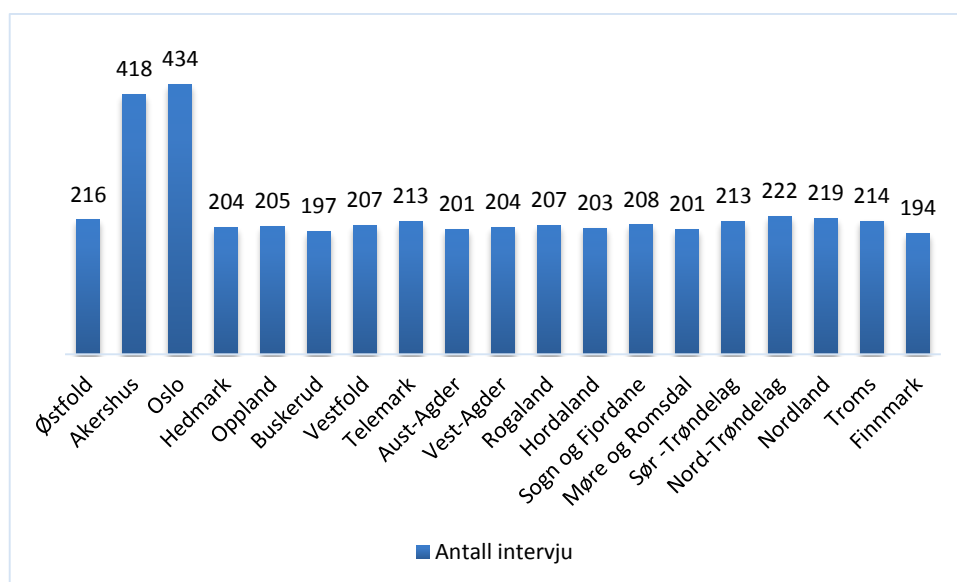
Prosjektansvarlig fra Forsvaret er medieanalytiker Torunn Sæth fra Forsvarets mediesenter.

2.2 Utvalg og målgruppe

Målgruppen for undersøkelsen var norske innbyggere i alderen 18+ år.

For å kunne se nærmere på geografiske forskjeller ble utvalget stratifisert etter fylker. Ettersom Oslo og Akershus utgjør de største fylkene (flest innbyggere) kreves større utvalgsstørrelse for å oppnå lave feilmarginer. Derfor ble det gjennomført flere intervjuer i Oslo og Akershus, og de resterende intervjuene var jevnt fordelt på øvrige fylker.

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker

Vekting og representativitet

Enhver befolkningsundersøkelse vil få en utvalgsfordeling som avviker fra populasjonen. Avviket oppstår ettersom noen personer er mer villige til å svare på undersøkelser enn andre. Derfor er det vanlig med underrepresentasjon av blant annet lavt utdannede og unge (spesielt unge menn). Nettoutvalget i årets undersøkelse har samme, kjente avvik. For å gjøre undersøkelsen representativ, må nettoutvalget (fordelingen av personer som har svart på undersøkelsen) vektas. Vektingen gjør utvalgsfordelingen lik populasjonsfordelingen etter kjente karakteristika. De kjente karakteristikaene er innhentet fra offentlig statistikk fra SSB.

Nettoutvalget er vektet i henhold til populasjonsfordelingen med tanke på geografi (4-delt), kjønn, alder (4-delt) og utdanning (2-delt). Etter vekting er resultatene representative for befolkningen med hensyn til disse karakteristikaene. Uvektet og vektet populasjonsfordeling fremgår av tabell 1.

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.

			Oslo/Akershus			Rest Østland			Sør-/Vestland			Tr.lag/Nord-Norge		
			Uveid	Veid	Avvik fra populasjon	Uveid	Veid	Avvik fra populasjon	Uveid	Veid	Avvik fra populasjon	Uveid	Veid	Avvik fra populasjon
Mann	Under 30	Grunn/VGS	1,0 %	1,8 %	-0,8 %	0,5 %	2,2 %	-1,7 %	1,0 %	2,8 %	-1,8 %	1,0 %	1,7 %	-0,7 %
		Høyskole/uni	0,5 %	0,8 %	-0,3 %	0,6 %	0,4 %	-0,2 %	0,5 %	0,7 %	-0,2 %	0,6 %	0,4 %	-0,2 %
	30-44	Grunn/VGS	0,7 %	1,9 %	-1,2 %	1,0 %	2,4 %	-1,4 %	1,3 %	2,9 %	-1,6 %	1,0 %	1,5 %	-0,5 %
		Høyskole/uni	0,9 %	1,9 %	-1,0 %	1,5 %	1,0 %	-0,5 %	1,5 %	1,5 %	0,0 %	1,0 %	0,8 %	-0,2 %
	45-59	Grunn/VGS	1,5 %	1,8 %	-0,3 %	1,8 %	2,7 %	-0,9 %	1,7 %	3,0 %	-1,3 %	1,6 %	1,7 %	-0,1 %
		Høyskole/uni	1,1 %	1,4 %	-0,3 %	2,1 %	0,9 %	-1,2 %	2,1 %	1,2 %	-0,9 %	1,9 %	0,7 %	-1,2 %
	60+	Grunn/VGS	2,0 %	1,5 %	0,5 %	2,8 %	2,8 %	0,0 %	3,1 %	2,9 %	0,2 %	2,6 %	1,9 %	-0,7 %
		Høyskole/uni	1,8 %	0,9 %	0,9 %	3,3 %	0,8 %	2,5 %	3,2 %	0,9 %	2,3 %	3,2 %	0,5 %	2,7 %
	Under 30	Grunn/VGS	1,3 %	1,6 %	-0,3 %	1,8 %	1,7 %	0,1 %	1,6 %	2,2 %	-0,6 %	1,7 %	1,3 %	0,4 %
		Høyskole/uni	0,6 %	1,2 %	-0,6 %	0,9 %	0,7 %	-0,2 %	0,8 %	1,1 %	-0,3 %	0,6 %	0,6 %	0,0 %
Kvinne	30-44	Grunn/VGS	1,1 %	1,4 %	-0,3 %	1,7 %	1,8 %	-0,1 %	1,4 %	2,0 %	-0,6 %	1,2 %	1,0 %	0,2 %
		Høyskole/uni	0,8 %	2,1 %	-1,3 %	1,8 %	1,4 %	0,4 %	1,5 %	2,1 %	-0,6 %	1,1 %	1,1 %	0,0 %
	45-59	Grunn/VGS	1,3 %	1,6 %	-0,3 %	1,6 %	2,4 %	-0,8 %	1,9 %	2,4 %	-0,5 %	1,8 %	1,4 %	0,4 %
		Høyskole/uni	0,9 %	1,4 %	-0,5 %	1,7 %	1,2 %	0,5 %	1,6 %	1,4 %	0,2 %	1,7 %	0,9 %	0,8 %
	60+	Grunn/VGS	2,4 %	2,0 %	0,4 %	3,3 %	3,5 %	-0,2 %	2,9 %	3,4 %	-0,5 %	2,0 %	2,1 %	-0,1 %
		Høyskole/uni	1,5 %	0,8 %	0,7 %	2,0 %	0,7 %	1,3 %	1,9 %	0,8 %	1,1 %	1,3 %	0,4 %	0,9 %

Tidligere resultater (2011-2015) er vektet på samme måte, for å redusere muligheten for at ulike resultater skyldes ulikt utvalg. Ettersom årets vekteprosedyre er endret, vil resultatene fra 2011-2015 kunne avvike fra tidligere (kun få prosentpoeng).

Feilmarginer

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av målgruppen (befolkningen over 17 år). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen med hensyn til den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet. Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Det vil si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen ikke ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.

I «uendelighetsunivers» uttrykkes feilmarginer i standardiserte størrelser, hvor populasjonen er minimum 10 ganger større enn nettoutvalget. Disse feilmarginene vises i tabell 2, og er veiledende for tolkning av resultatene i denne undersøkelsen.

Feilmarginene øker jo jevnere svarfordelingen på et spørsmål er. Dersom 5 (eller 95) prosent av innbyggerne er enige i en påstand, vil det reelle svaret med en sannsynlighet på 95 prosent være et sted mellom 4,3 (94,3) og 5,7 (95,7) prosent. Feilmarginene er også større jo mindre utvalget er.

Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
25	20,4	20,0	18,7	17,7	16,3	12,2	8,9
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2000	2,2	2,2	2,0	1,9	1,8	1,3	1,0
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9
3000	1,8	1,8	1,6	1,6	1,4	1,1	0,8
5000	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	0,8	0,6

2.3 Rapporten

Denne rapporten tar utgangspunkt i de mest sentrale spørsmålene i undersøkelsen². Rapporten presenterer funn på land-nivå grafisk, og kommenterer eventuelle nedbrytninger i tekst.

Rapporten er kategorisert etter temaområder:

- Inntrykk og omdømme (kap. 3)
- Forsvaret i media (kap. 4)
- Trusselbilde og forsvarsevne (kap. 5)
- NATO (kap. 6)
- Norske soldater (kap. 7)
- Forsvarets enheter (kap. 8)
- Verneplikt (kap. 9)
- Utdanning og karriere (kap. 10)

² Bakgrunnsvariabler fra undersøkelsen er presentert i vedlegg.

Snittverdier

Noen av resultatene presenteres ved gjennomsnitt. Gjennomsnittsverdiene er beregnet uten «vet ikke». Hvilke snittverdier som korresponderer til hvilke verdier i den originale svarskaalen er oppgitt i tilhørende fotnoter. I de fleste tilfeller vil snittverdiene variere fra 1-5 eller 1-4 der 1 er lavt/negativt og 4/5 er høyt/positivt. Svarfordelingen (i prosent) blir likevel kommentert i teksten for årets resultater.

Grafikken har varierende og tilpassede skalaer, for å tydeliggjøre endringer. Hvor store endringene er, må derfor ses i sammenheng med verdiene. Hvor store endringene er, blir kommentert i tekst.

Ved sammenligning med tidligere år benyttes de samme snittverdiene. Snittverdiene gir et samlet uttrykk for bevegelser i svarene. At snittverdien er den samme i to år betyr ikke at svarfordelingen er lik. Eksempelvis kan holdninger til en påstand bli mer polarisert (befolkningen trekker mot ytterpunktene av skalaen). Snittverdien vil ikke vise slike endringer, men dette forekommer i utgangspunktet ikke ofte. Endringer i svarfordelingen mellom 2015 og 2016 som er nevneverdige og ikke kommer til uttrykk gjennom snittverdier blir likevel kommentert i tekst.

Korrelasjons- og faktoranalyse

Til slutt inneholder rapporten en korrelasjonsanalyse. Ettersom svar på spørsmålene i stor grad varierer med hverandre (multikollinearitet), består korrelasjonsmålene av bivariate korrelasjoner. Hvilke variabler som er inkludert i korrelasjonsanalysen, og variablenes retning står beskrevet i fotnoter.

Befolkningens vurderinger og holdninger henger i de fleste tilfeller sammen, og har en «underliggende forklaring». I vedlegget vises og forklares faktoranalysen som er gjort på bakgrunn av årets undersøkelse, og hvilke implikasjoner dette har for tolkningen av resultatene. Kort fortalt er mange av resultatene avhengig av hverandre, noe som gjør at nedgang på et delspørsmål ikke bør tolkes isolert sett, mens ses i sammenheng med en mer generell endring i holdninger og vurderinger.

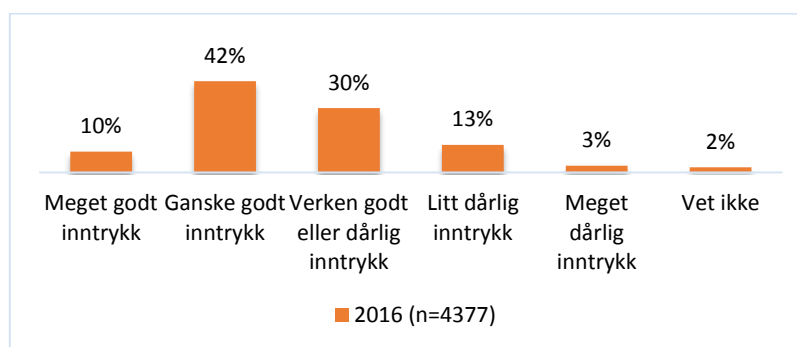
2.4 Gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført på GallupPanelet, TNS Gallup sitt internettpanel. Undersøkelsen ble sendt ut 26. april 2016 (test-utsending 25. april), og avsluttet 9. mai. Panelistene ble purret én gang i løpet av feltperioden: 29. april. Undersøkelsen ble sendt ut til 8325 panelister, og innen undersøkelsen ble avsluttet hadde 4380 panelister svart på undersøkelsen. Dette gir 53 % svar.

3. Inntrykk og omdømme

3.1 Omdømme

Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)

Halvparten av befolkningen har et godt inntrykk av Forsvaret. Relativt få har et meget godt inntrykk (10 %), mens 42 % har ganske godt inntrykk av Forsvaret. 30 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 16 % har dårlig inntrykk.

Inntrykket er best blant de yngste, og dårligst blant de eldste. Likevel er det relativt få (18 %) av de eldste i befolkningen som har dårlig inntrykk. Inntrykket varierer noe med hvor innbyggerne bor, uten at forskjellene er spesielt store. Ytterpunktene er Finnmark og Hedmark; 45 % av innbyggerne i Finnmark har godt inntrykk av Forsvaret, mot 59 % i Hedmark. Mellom 47 og 56 % av innbyggerne i øvrige fylker har godt inntrykk.

Gjennom korrelasjonsanalysen i tabell 3, ser vi at omdømmet henger sterkt sammen med vurdering av Forsvarets verdier og egenskaper, inntrykk på ulike områder og oppgavehåndtering.

Vurderinger av Forsvarets bidragsevne og norske soldater henger også sammen med omdømme (overordnet inntrykk). Disse sammenhengene er også sterke, men noe svakere enn verdier og egenskaper, inntrykk på ulike områder og oppgavehåndtering. Vi ser også en moderat sammenheng mellom vurdering av Forsvarets våpengrener og omdømme. Øvrige sammenhenger er relativt svake, dog signifikante; sammenhengen mellom omdømme og syn på øving med NATO-land, om NATO-medlemskap styrker Norge, interesse for Forsvaret, nødvendigheten av forsvar, kjennskap til Forsvarets oppgaver og vurdering av medieomtale.

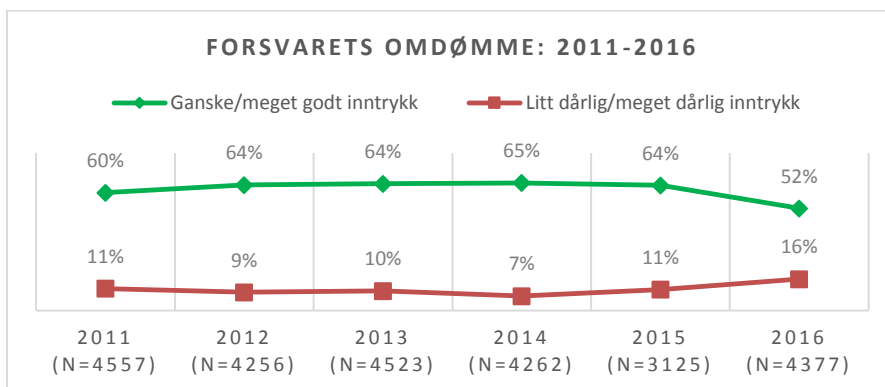
Det kan nevnes at de som er interesserte i Forsvaret har vesentlig bedre inntrykk av Forsvaret, sammenlignet med de som har liten interesse for Forsvaret. Men ettersom forskjellen er andelen som har godt inntrykk, og andelen som har dårlig inntrykk er uavhengig av interessen, fremgår sammenhengen som svak i korrelasjonsanalysen.

Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret³

Spørsmål / spørsmålsett	Korrelasjoner
Inntrykk	0,63
Verdier/egenskaper	0,62
Oppgavehåndtering	0,60
Bidragsevne	0,53
Norske soldater	0,44
Våpengrener	0,35
NATO-medlemskap styrker Norge	0,22
Nødvendighet med forsvar	0,21
Øving med NATO-land	0,21
Vurdering av medieomtale	0,17
Interesse for Forsvaret	0,17
Kjennskap Forsvarets oppgaver	0,14
Forsvarets størrelse	0,04
Trusselvurdering	-0,01

Årets undersøkelse viser en markant nedgang i Forsvarets omdømme sammenlignet med tidligere år. Mens 52 % har godt inntrykk av Forsvaret i 2016, hadde 64 % det samme i 2015. Det er også flere som har dårlig inntrykk av Forsvaret sammenlignet med tidligere år. I 2016 har 16 % dårlig inntrykk, mot 11 % i 2015. Omdømmet er jevnt over svekket i hele befolkningen, men noe mer blant kvinner og de eldste.

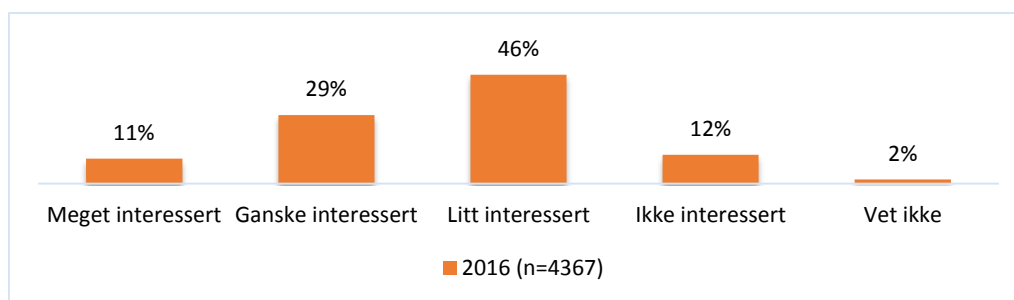
Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2016

³ Korrelasjonsanalysen består av bivariate korrelasjoner. Alle korrelasjoner er signifikante på $p < 0,01$ -nivå, med unntak av Trusselvurdering som ikke er signifikant. «Verdier/egenskaper» er en samlet indeks for Q7, «Inntrykk» er en samlet indeks for Q6, «Oppgavehåndtering» er en samlet indeks for Q4, «Bidragsevne» er en samlet indeks for Q10, «Norske soldater» er en samlet indeks for Q20, «Våpengrener» er en samlet indeks for Q27, «Trusselvurdering» er en samlet indeks for Q8. Alle indeksene er basert på samtlige delspørsmål, der vet ikke er ekskludert. Andre variabler: Øving med NATO-land (Q33), NATO-medlemskap styrker Norge (Q34), Interesse for Forsvaret (Q2), Nødvendighet med Forsvar (Q21), Kjennskap Forsvarets oppgaver (Q24), Vurdering av medieomtale (Q29), Forsvarets størrelse (Q32). Desto mer positiv/høy verdi på disse spørsmålene, desto bedre omdømmevurdering har innbyggerne.

Ettersom Forsvarets omdømme opplever en nedgang sammenlignet med tidligere år, kan vi forvente en dårligere vurdering av Forsvaret på flere andre områder⁴.

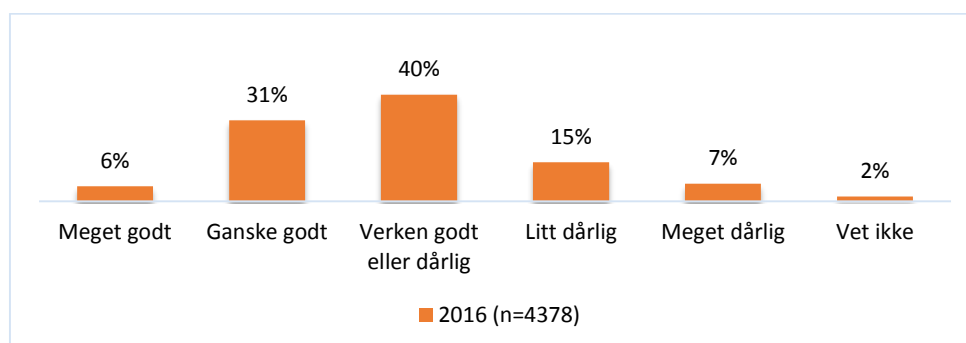
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)

40 % er ganske eller meget interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. Omtrent like mange er litt interessert, mens 12 % ikke er interessert. Interessen for Forsvaret har ligget stabilt de siste 5 årene, med 2014 som unntak, hvor interessen var lavere.

Det er fortsatt menn som er de klart mest interesserte (53 % av menn er ganske/meget interesserte, mot 26 % av kvinner).

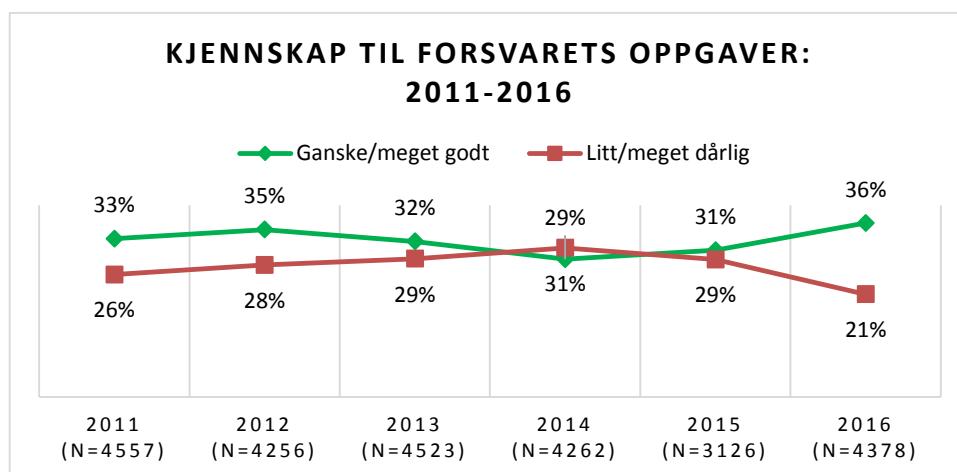
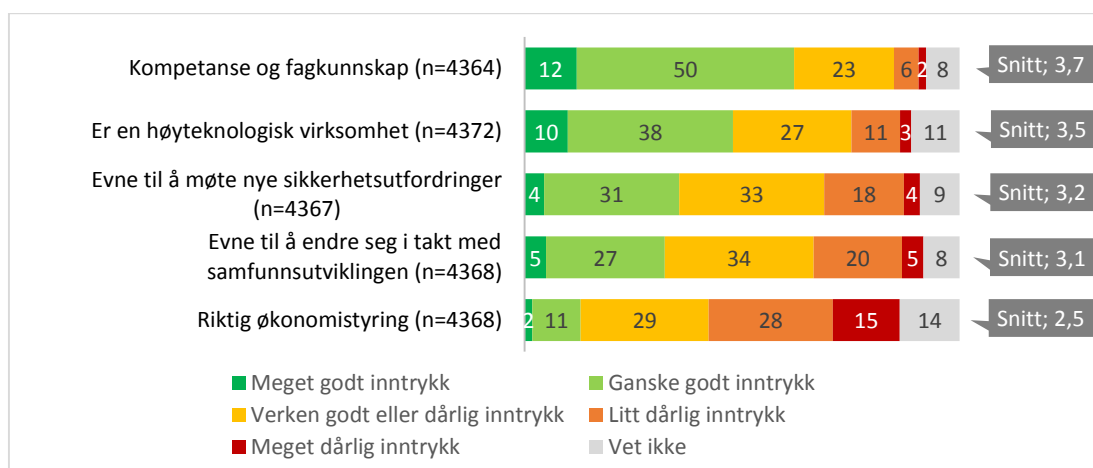
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)

37 % er godt kjent med Forsvarets oppgaver, mens 40 % er verken godt eller dårlig kjent, og 22 % er dårlig kjent. Kjennskapen er vesentlig høyere blant menn, og har svært sterk sammenheng med interesse for Forsvaret. Kjennskapen har ligget relativt stabilt i 2011 og 2012, mot en svak nedgang i 2014. Deretter har kjennskapen økt, til 2016. Kjennskapen til Forsvarets oppgaver er høyere nå enn den har vært de siste 6 årene. Kjennskapen har økt for hele befolkningen, men noe mindre for de yngste.

⁴ Dette forutsetter at sammenhengene var relativt like ved tidligere år, noe som er en rimelig antakelse.

Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?

Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)⁵

Forsvaret tolkes først og fremst som kompetent. Befolkningen er mer splittet i synet på Forsvarets evne til å endre seg med tiden, og synes at Forsvaret er relativt dårlige til å styre økonomien.

Befolkningen har best inntrykk av Forsvaret når det kommer til kompetanse og fagkunnskap. 62 % har godt inntrykk av Forsvaret på dette området, samtidig som svært få (8 %) har dårlig inntrykk. Det er heller ikke mange som har et dårlig inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet (12 %), men en del færre har et godt inntrykk (48 %). Begge målene skårer en del høyere enn evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer, evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen og spesielt riktig økonomistyring. 32 - 35 % har godt inntrykk av Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer og -endre seg i takt med samfunnsutviklingen. Samtidig har 22-25 % dårlig inntrykk. Kun 13 % har godt inntrykk av Forsvaret med tanke på riktig økonomistyring, mens hele 43 % har dårlig inntrykk. At Forsvaret skårer dårlig(st) på økonomistyring, er en fellesnevner for offentlige virksomheter, og er derfor ikke overraskende.

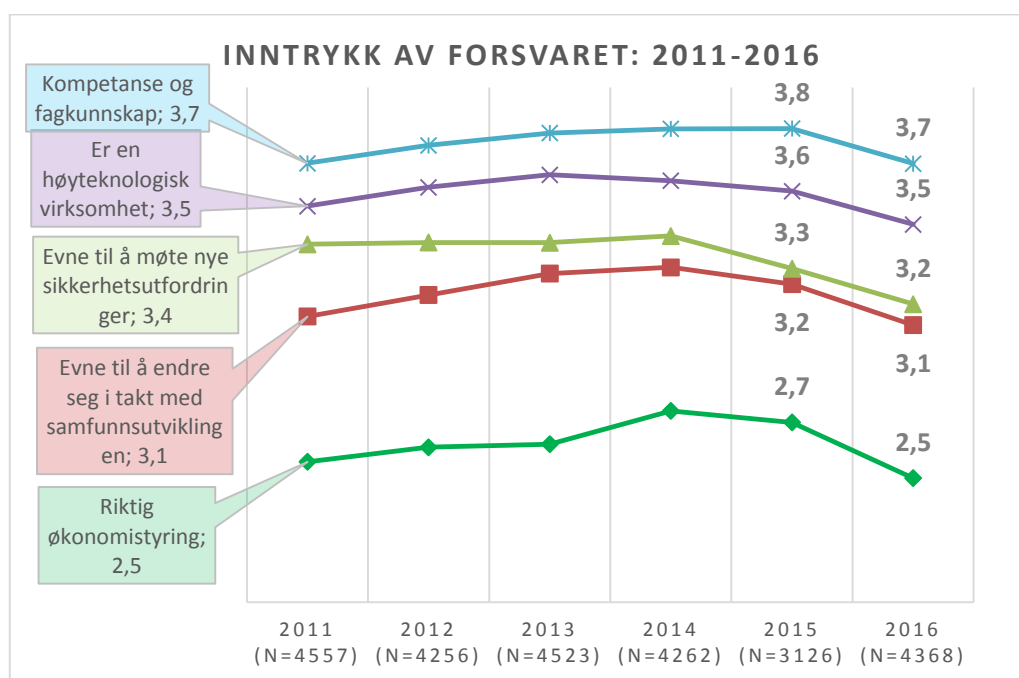
⁵ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk.

Kvinner og de yngste vurderer Forsvaret noe bedre på alle områdene, med unntak av høyteknologisk virksomhet.

I perioden 2011-2015 har befolkningens syn på Forsvaret med tanke på kompetanse og fagkunnskap og Forsvaret som høyteknologisk virksomhet, vært relativt stabil. Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer lå stabilt i perioden frem til 2014, men har falt de to siste årene. Inntrykket av Forsvarets økonomistyring har også vært relativt stabilt i perioden frem til 2015, med en svak forbedring i 2014 og 2015 sammenlignet med tidligere år.

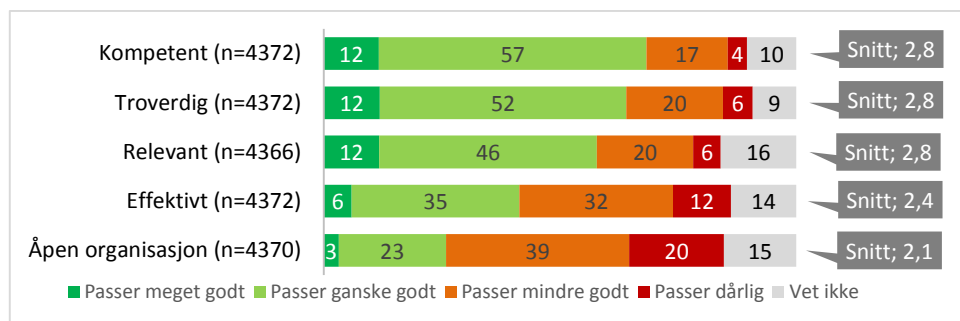
I 2016 ser vi nedgang på alle områder sammenlignet med i fjor. Andelen godt inntrykk er redusert med mellom 5 og 7 prosentpoeng.

Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2016⁶

⁶ I 2011-2015 var påstanden «Riktig prioritering og bruk av penger», mens i 2016 var det «riktig økonomistyring».

Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)⁷

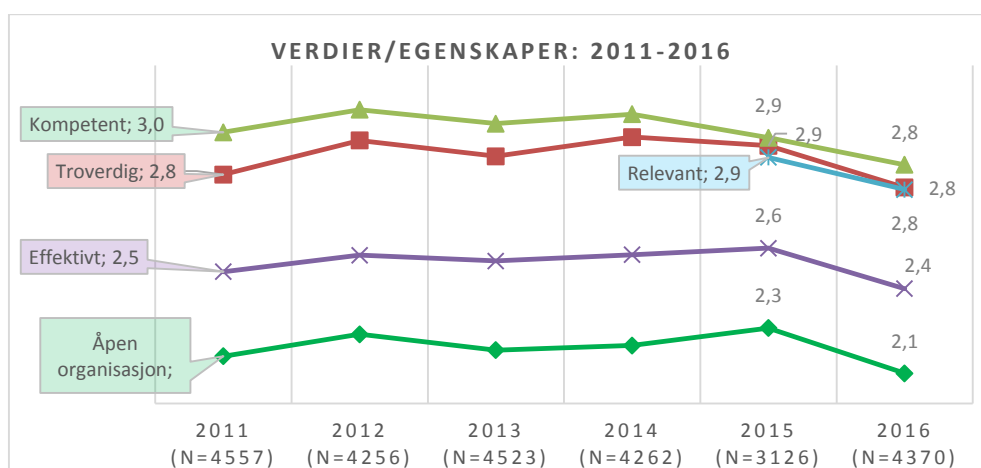

Befolkningen mener at «kompetent», «troverdig» og «relevant» er ganske passende beskrivelser av Forsvaret. «Effektivt» passer middels godt, mens «åpen organisasjon» passer mindre godt.

69 % mener at «kompetent» er en beskrivelse som passer Forsvaret. 21 % mener denne beskrivelsen passer mindre godt eller dårlig. 64 % mener «troverdig» passer godt for Forsvaret, mens 26 % mener det passer mindre godt / dårlig. 58 % mener «relevant» passer godt for Forsvaret, mens 26 % mener det passer mindre godt / dårlig. Når det gjelder «effektivt», svarer 41 % at denne beskrivelsen passer godt. Omtrent like mange (44 %) mener det passer mindre godt / dårlig. Samlet sett bør dette tolkes som at «effektivt» er en middels god beskrivelse av Forsvaret. Flertallet (59 %) mener at «åpen organisasjon» passer mindre godt eller dårlig. 26 % mener det passer godt.

Befolkningens oppfattelse av Forsvaret, etter disse egenskapene, har vært stabil relativt til hverandre i perioden 2011-2016. Sammenlignet med fjoråret, ser vi en nedgang på samtlige egenskaper. Mellom 4 og 8 prosentpoeng færre mener at egenskapene passer godt i år, sammenlignet med i fjor. Nedgangen er ikke spesielt stor, men «systematisk» - på tvers av egenskapene.

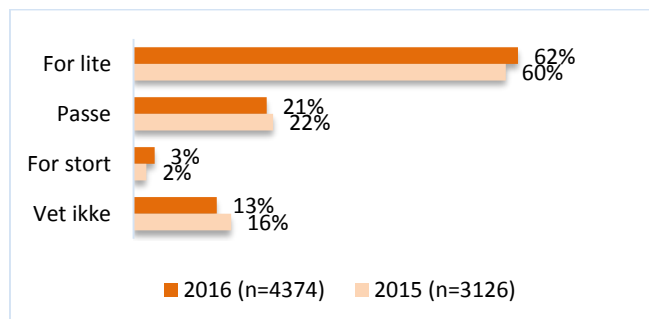
Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2016

⁷ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

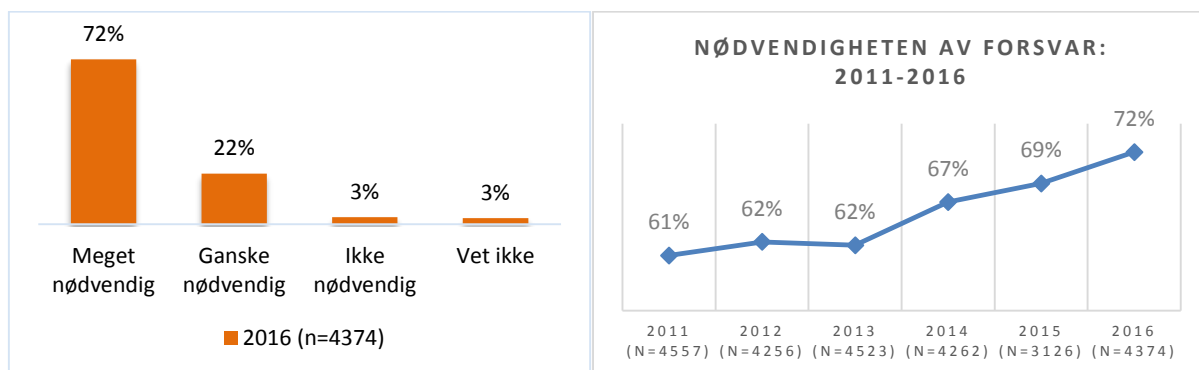
3.2 Dagens Forsvar

Figur 11 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32)

Befolkningens syn på Forsvarets størrelse er uendret sammenlignet med fjoråret. 62 % mener at Forsvaret i Norge er for lite, 21 % mener det er passe, og svært få mener det er for stort. Andelen som mener at Forsvaret er for lite øker med alderen. Innbyggere i Finnmark mener også i større grad at Forsvaret er for lite enn innbyggere i øvrige fylker. Det motsatte er tilfellet for innbyggere i Oslo og Sogn og Fjordane.

Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) T.v. og nødvendigheten av Forsvar: 2011-2016 t.h.

72 % mener at det er meget nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. 22 % mener det er ganske nødvendig. Svært få mener det ikke er nødvendig.

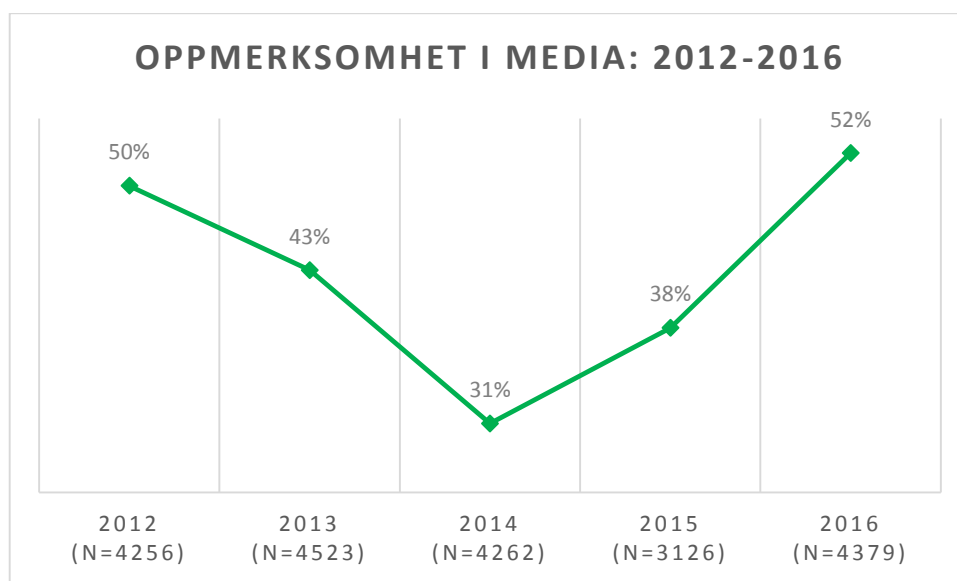
61-62 % mente det var meget nødvendig med Forsvar i perioden 2011-2013, mens nødvendigheten har økt hvert år i perioden 2013-2016. Andelen som mener det er meget nødvendig øker med alder. Denne trenden har økt noe sammenlignet med i fjor. Lavt utdannede mener også at Forsvaret er noe mer nødvendig enn høyt utdannede.

4. Forsvaret i media

Undersøkelsen spør om hvilke saker respondentene har lagt merke til i media den siste tiden, hvor Forsvaret ble omtalt. Hvis vi tar utgangspunkt i de som nevner en eller flere saker, kan vi si noe Forsvarets oppmerksomhet gjennom media⁸.

Medieoppmerksomheten gikk ned i perioden 2012 til 2014, hvor halvparten av innbyggere hadde lagt merke til en sak i 2012, mot kun 31 % i 2014. Siden 2014 har medieoppmerksomheten økt – spesielt i 2016 sammenlignet med 2015.

Figur 13 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til en eller flere saker⁹

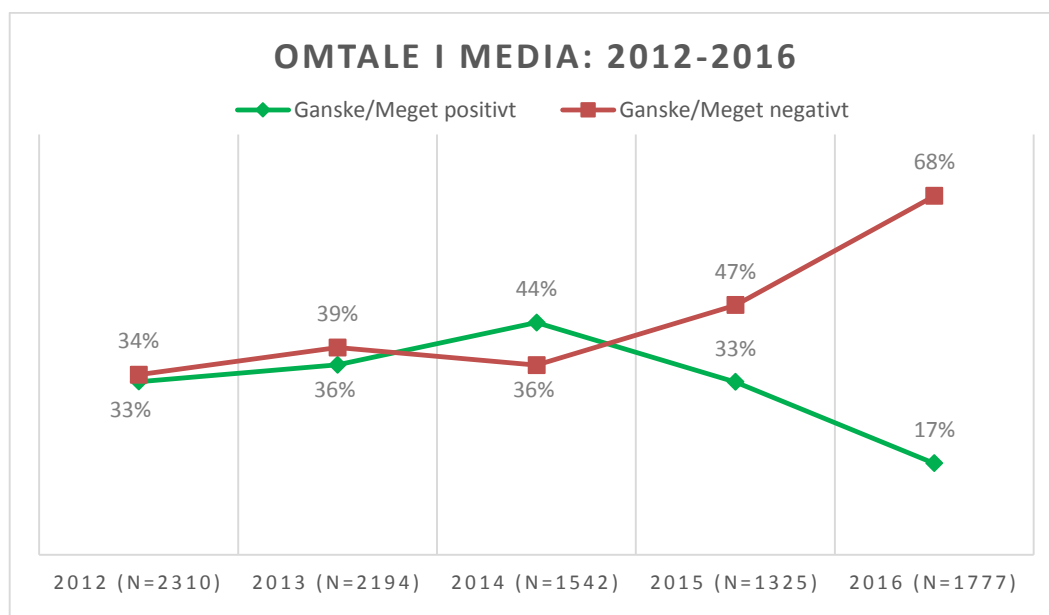
Dette kan tolkes som at Forsvaret har vært mer synlig i media i 2016 enn i 2015.

Undersøkelsen kartlegger også hvorvidt mediasakene var positive eller negative for Forsvaret.

⁸ Av metodiske årsaker bør dette målet primært brukes til sammenligning mellom år, ikke som absolutte tall.

⁹ «Ubesvart» er utelukket i prosentueringsgrunnlaget. I 2012-2014 var det svartvang på spørsmålet, mens i 2015 og 2016 var det ikke svartvang (med hhv. 5 og 10 prosent ubesvart). Om de som ikke har svart på spørsmålet faktisk har lagt merke til en sak eller ei, er umulig å vite. Hvis de ikke er proporsjonalt fordelt mellom andelen som har sett / ikke sett saker i media, vil sammenligningsgrunnlaget være noe unøyaktig. Derfor vil det mest korrekte sammenligningsgrunnlaget være 2012-2014 for seg, og 2015-2016 for seg. Hvis vi forutsetter at de som ikke har svart på spørsmålet er fordelt mellom å ha sett en sak eller ei, lik de som har svart på spørsmålet, kan vi sammenligne 2012-2016 direkte.

Figur 14 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29)

Befolkningen opplever at medieomtalen av Forsvaret har blitt vesentlig mer negativ de siste par årene.

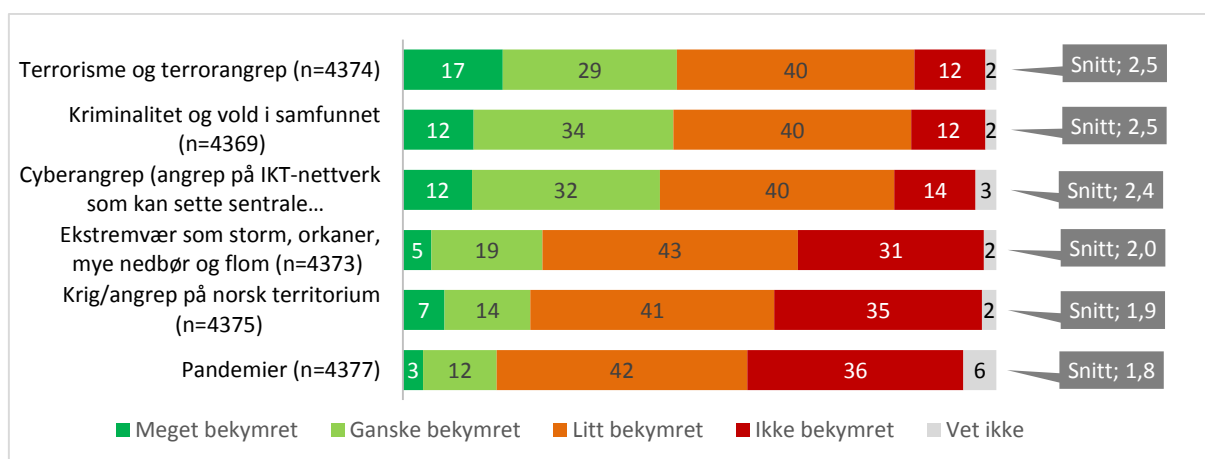
I 2012 og 2013 ble like stor andel av mediasakene oppfattet som positive eller negative for Forsvaret. I 2014 ble en noe større andel av sakene oppfattet som positive fremfor negative. Etter 2014 har andelen negative saker økt vesentlig, og andelen positive saker sunket vesentlig. Endringen fra 2015 til 2016 er den største, og skiller seg vesentlig ut fra alle tidligere år. Hele 68 % av sakene som ble nevnt ble oppfattet som negativt for Forsvaret, mens kun 17 % av sakene ble oppfattet som positivt.

Den negative trenden de siste 3 årene er spesielt betydningsfull, tatt til betraktning at en større andel av befolkningen har lagt merke til mediasakene hvor Forsvaret er omtalt.

5. Trusselbilde og forsvarsevne

5.1 Trusselvurdering

Figur 15 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)¹⁰

Befolkningen er mest bekymret for (1) terrorisme og terrorangrep, (2) kriminalitet og vold i samfunnet og (3) cyberangrep. Mellom 84 og 86 % av befolkningen er bekymret for dette, dog i ulik grad. 40 % er litt bekymret, mens mellom 44 og 46 % er ganske eller svært bekymret. Bekymringen er relativt likt, og i snitt er befolkningen litt/ganske bekymret.

Mellom 58 og 67 % er bekymret for (4) ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom, (5) krig/angrep på norsk territorium og (6) pandemier. Bekymringen er vesentlig mindre enn for terror, kriminalitet og vold og cyberangrep. Flesteparten av de som er bekymret for ekstremvær, krig/angrep og pandemier er *litt* bekymret 41-43 %, mens et mindretall er ganske/svært bekymret (totalt 15-23 %). Det er også en relativt stor andel av befolkningen som ikke er bekymret (31-35 %). Generelt sett er bekymringen for ekstremvær og krig/angrep på norsk territorium relativt lik, mens bekymringen for pandemier er noe lavere. I snitt er befolkningen litt bekymret for ekstremvær, krig/angrep og pandemier.

Menn og høyt utdannede er mindre bekymret, og bekymringen stiger med alder.

På neste side ser vi befolkningens trusselvurdering de siste årene. Samlet sett har trusselvurderingen vært svakt økende i perioden 2011-2013, men relativt stabilt fra 2013-2016.

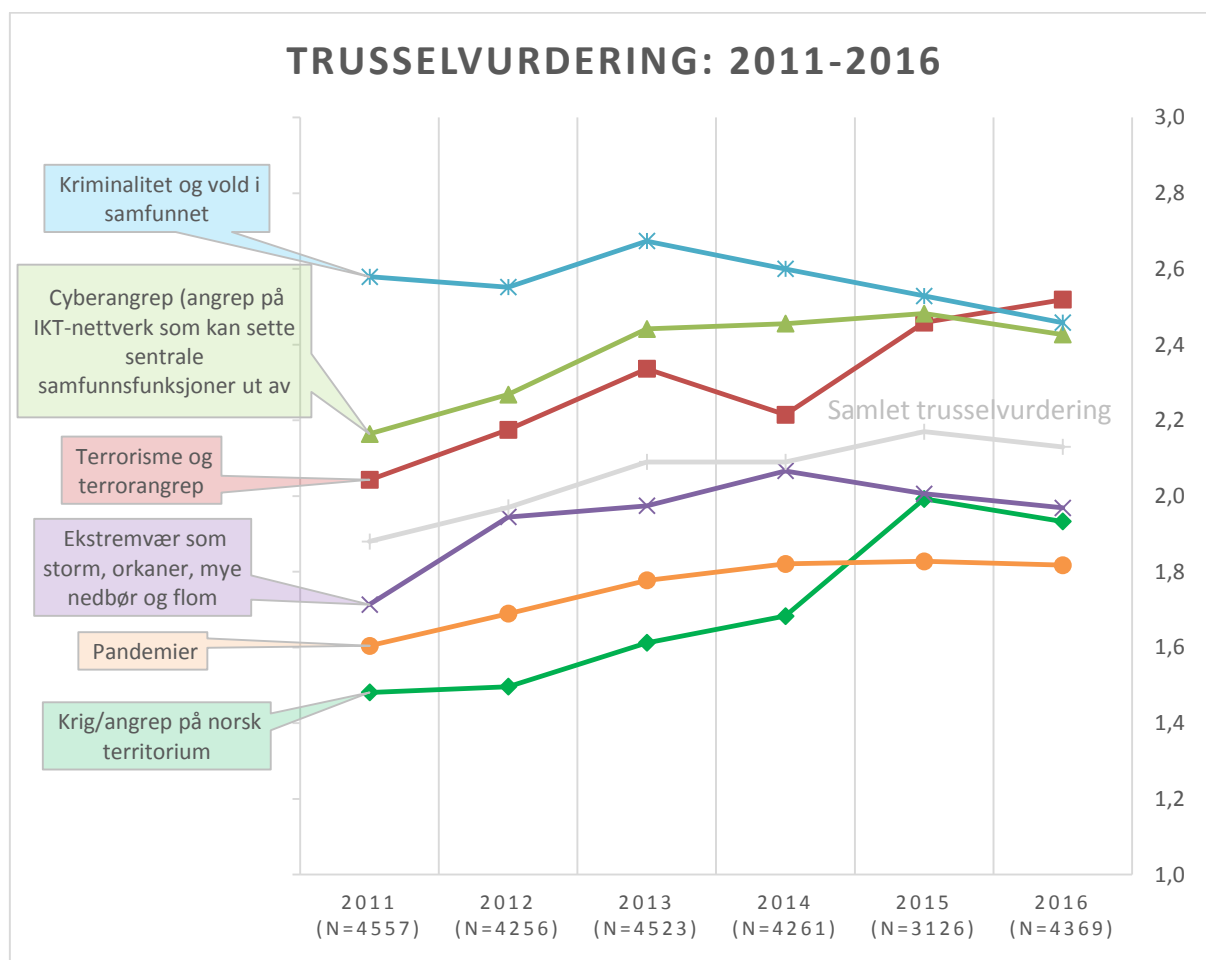
Selv om bekymringen for terror, kriminalitet og vold og cyberangrep er relativt lik, er det nå bekymringen for terrorisme og terrorangrep som er størst – dette, for første gang siden målingen begynte i 2011. Bekymringen for kriminalitet og vold i samfunnet har

¹⁰ Snittverdier: 1=Ikke bekymret, 4=meget bekymret.

vært avtakende siden 2013, mens bekymringen for cyberangrep har holdt seg stabil i samme periode.

Bekymringen for krig/angrep på norsk territorium økte betydelig fra 2014 til 2015. I 2015 var bekymringen for krig/angrep for første gang større enn pandemier, som siden har vært det befolkningen har minst bekymret for. Bekymringen for krig/angrep har sunket noe siden i 2015.

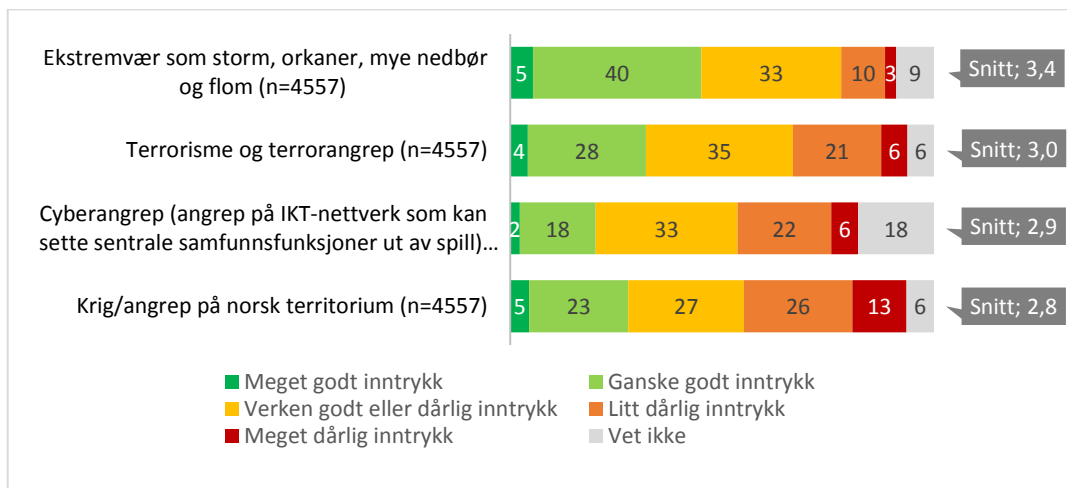
Figur 16 Trusselvurdering: 2011-2016¹¹

¹¹ «Samlet trusselvurdering» er en indeks for alle målte trusler. I 2011-2015 var den ene trusselen «terrorisme mot sivilbefolkningen» (2016: «terrorisme og terrorangrep»).

5.2 Bidragsevne og oppgavehåndtering

Figur 17 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)¹²

Når det kommer til Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene, har befolkningen størst tro på Forsvaret med tanke på ekstremvær. Få (13 %) har dårlig inntrykk, mens 33 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 45 % har godt inntrykk. I snitt har befolkningen et svakt positivt inntrykk av Forsvarets bidragsevne på dette området.

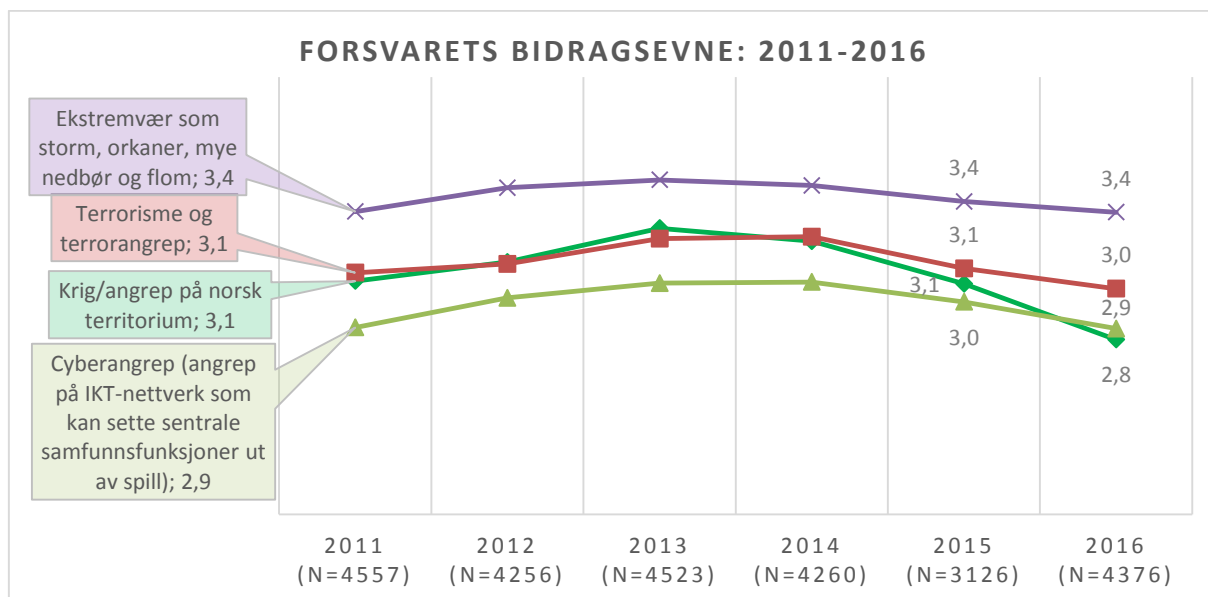
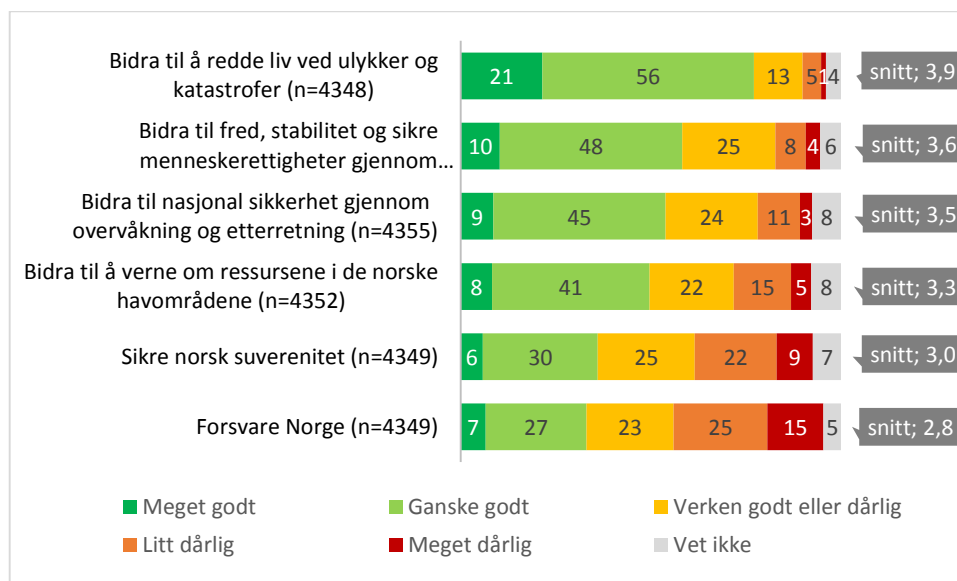
Befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte terrorisme og terrorangrep er noe dårligere, i snitt verken godt eller dårlig. 27 % har dårlig inntrykk, noen flere har verken godt eller dårlig inntrykk (35 %) og omtrent like mange (32 %) har godt inntrykk. Befolkningen er med andre ord splittet i synet på Forsvarets bidragsevne når det kommer til terrorisme og terrorangrep.

Det samme gjelder cyberangrep og krig/angrep på norsk territorium. 18 % er usikre på Forsvarets bidragsevne når det kommer til Cyberangrep, men blant de som har et inntrykk, er det også her splittet (vet ikke ekskludert: 34 % har dårlig inntrykk, 24 % godt). Det samme gjelder Forsvarets bidragsevne ved krig/angrep på norsk territorium (vet ikke ekskludert: 41 % har dårlig inntrykk, 30 % godt).

Inntrykk av Forsvarets bidragsevne er noe dårligere jo eldre innbyggerne er.

Inntrykket av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene ble noe forbedret i perioden 2011-2013, forble relativt uendret frem til 2014, og har falt noe frem til 2016. Den største endringen finner vi i Forsvarets evne til å møte trusselen mot krig/angrep på norsk territorium. Inntrykk av Forsvaret på dette området har falt siden 2013, og har falt vesentlig de to siste årene (fra 2014-2016); Sammenlignet med 2015, er det nå 10 prosent færre som har et godt inntrykk av Forsvarets bidragsevne. Nedgangen er generell, men størst blant de yngste.

¹² Snittverdier: 1=meget dårlig inntrykk, 5=meget godt inntrykk.

Figur 18 Forsvarets bidragsevne: 2011-2016.¹³Figur 19 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)¹⁴

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets evne til å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer. 77 % mener Forsvaret løser/vil kunne løse denne oppgaven godt. Svært få (6 %) mener Forsvaret løser oppgaven dårlig. I snitt har befolkningen ganske godt inntrykk av Forsvarets oppgavehåndtering på dette området.

58 % mener Forsvaret gjør en god jobb med å bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner. 12 % mener det motsatte. Forsvarets evne til å bidra til (1) nasjonal sikkerhet gjennom overvåking og etterretning

¹³ I 2011-2015 ble det spurt om «terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser som angrep på kraftnettverk, jernbanelinjer og oljeinstallasjoner» (2016: «terrorisme og terrorangrep»).

¹⁴ Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

og (2) –å verne om ressursene i de norske havområdene skårer noe dårligere. En noe lavere andel av befolkningen mener at de løser oppgaven godt (hhv. 54 og 49 %) samtidig som en større andel mener at de vil løse oppgaven dårlig (hhv. 14 og 20 %).

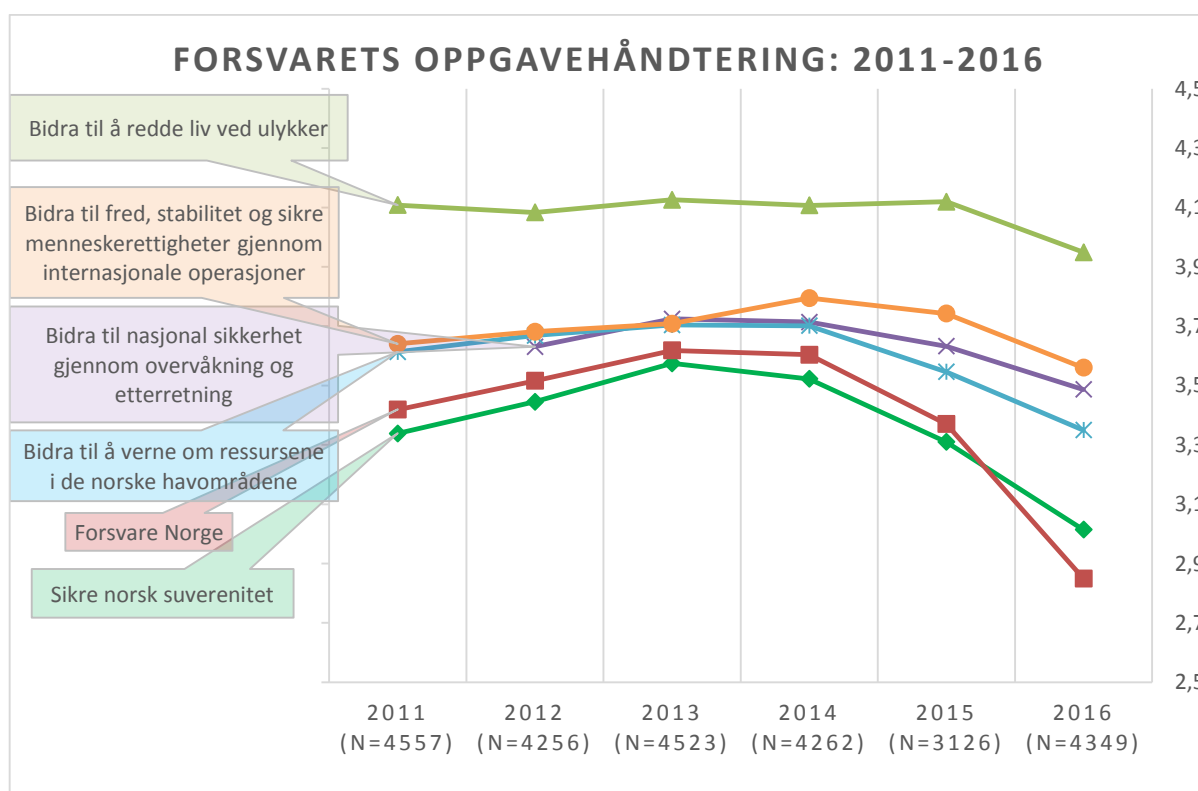
Befolkningen er splittet i synet på Forsvarets arbeid med å sikre norsk suverenitet og å forsvare Norge. Hhv. 36 og 34 % mener de gjør / vil kunne gjøre en god jobb, mens 31 og 40 % mener de gjør / vil kunne gjøre en dårlig jobb. Kvinner vurderer Forsvaret vesentlig bedre enn menn på disse områdene.

Forsvarets oppgavehåndtering har ifølge befolkningen blitt noe bedre i perioden 2011-2013, og dårligere fra 2014. Den kraftigste nedgangen ser vi likevel mellom 2015 og 2016. Forsvaret blir vurdert dårligere på samtlige oppgaver.

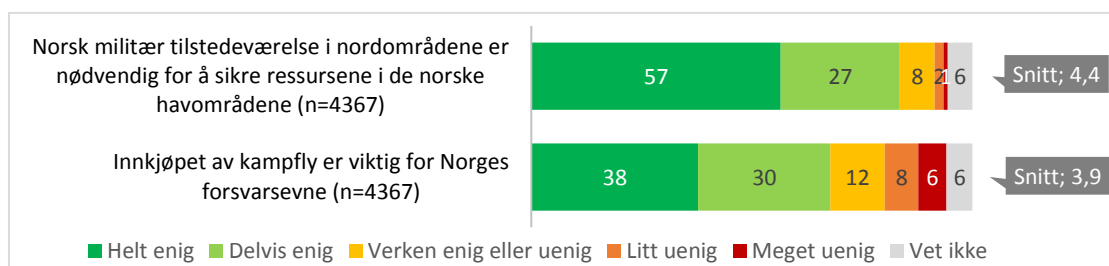
Befolkningens tro på at Forsvaret kan forsvare Norge har størst nedgang. Hele 19 prosentpoeng færre har tro på at Forsvaret forsvarer / vil kunne forsvare Norge (de som har svart «ganske godt» / «meget godt»), sammenlignet med 2015.

Oppgaveformuleringen er noe endret siden 2011-2015, da oppgaven var definert som «forsvare Norge og allierte land». Dette kan være medvirkende til nedgangen, dersom befolkningen har større tro på at Forsvaret kan forsvare allierte land, men ikke Norge. Vi ser et liknende mønster for Forsvarets arbeid med å sikre norsk suverenitet, med nedgang på 12 prosentpoeng. Forsvarets håndtering av de øvrige oppgavene opplever nedgang på 5-9 prosentpoeng.

Figur 20 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2016¹⁵

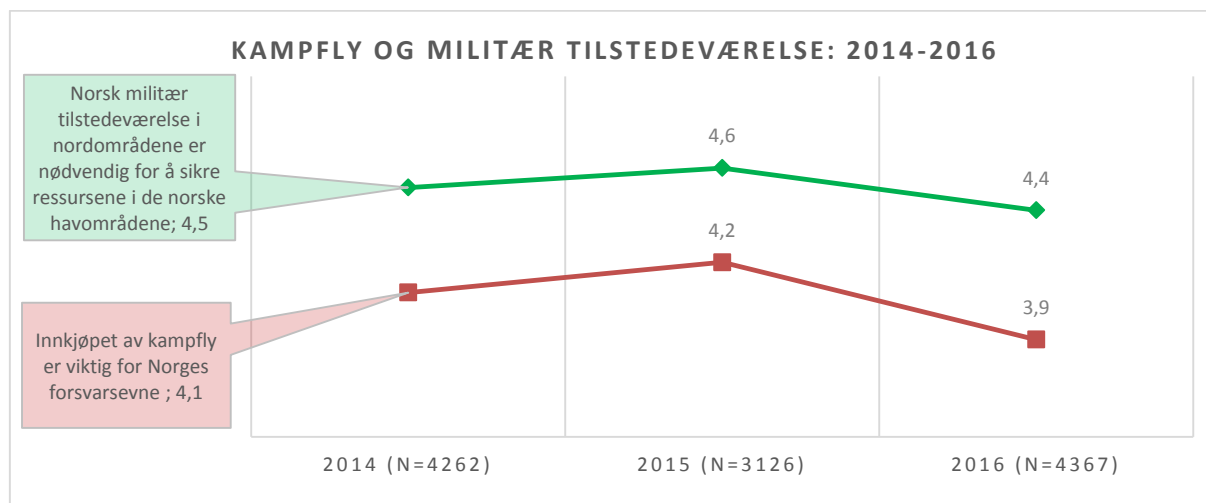
¹⁵ I 2011-2015 var oppgavene «Sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften» (2016: «sikre norsk suverenitet») og «Bidra til å forsvare Norge og allierte land» (2016: «Forsvare Norge»). I 2011 var påstanden

Figur 21 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)¹⁶

De aller fleste (84 %) mener at norsk militær tilstedeværelse i nordområdene er nødvendig for å sikre ressursene i de norske havområdene. Svært få er uenige i dette. 68 % mener at innkjøpet av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne. 14 % er uenige.

Menn er mer enige enn kvinner og lavt utdannede er noe mer enige enn høyt utdannede. Nødvendigheten av militær tilstedeværelse i nordområdene for å sikre ressursene i de norske havområdene er sterkt økende med alder. Mens kun 37 % av de under 30 er helt enige, er 69 % av de over 60 år helt enige. Denne forskjellen har blitt desto sterkere sammenlignet med 2015. Innbyggere i de nordligste fylkene er også mer enige, sammenlignet med øvrige fylker.

Befolkningen er mindre enige i begge påstandene i 2016 sammenlignet med 2015, men dette er hovedsakelig en forflytning fra *helt* enig til *delvis* enig. 10 prosent færre er *helt* enige i at norsk militær tilstedeværelse i nordområdene er nødvendig for å sikre ressursene i de norske havområdene (spesielt stor nedgang blant de unge og høyt utdannede), og 13 prosent færre er *helt* enige i at innkjøp av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne.

Figur 22 Kampfly og militær tilstedeværelse i nordområdene: 2014-2016¹⁷

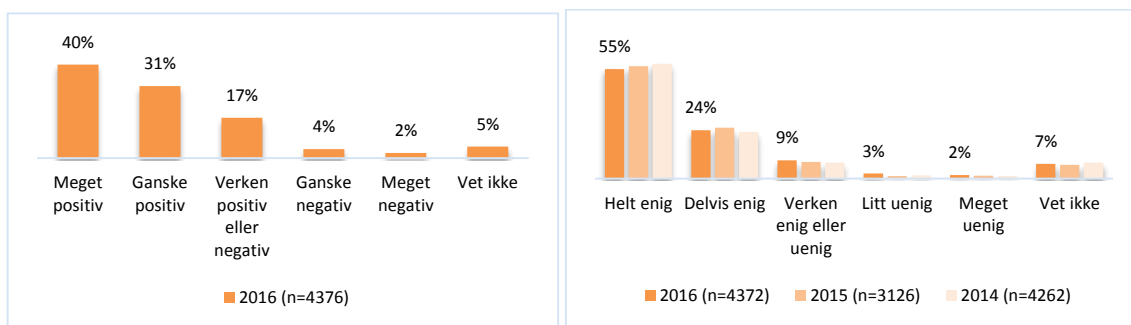
«Bidra til å redde liv som en del av redningstjenesten» (2012-2016: Bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer»).

¹⁶ Snittverdier: 1=Meget uenig, 5=Helt enig.

¹⁷ I 2014 var påstanden: «innkjøpet av nye kampfly er viktig for å styrke totalforsvaret av Norge» (2016: «innkjøpet av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne»).

6. NATO

Figur 23 T.v. Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33) T.h. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Norges NATO-medlemskap styrker det militære forsvaret av Norge (Q34). Tall for 2016.

Befolkningen mener stort sett at det er positivt at andre NATO-land trener og øver i Norge. 71 % er positive til dette, mens 17 % er verken positive eller negative. Svært få (6 %) er negative.

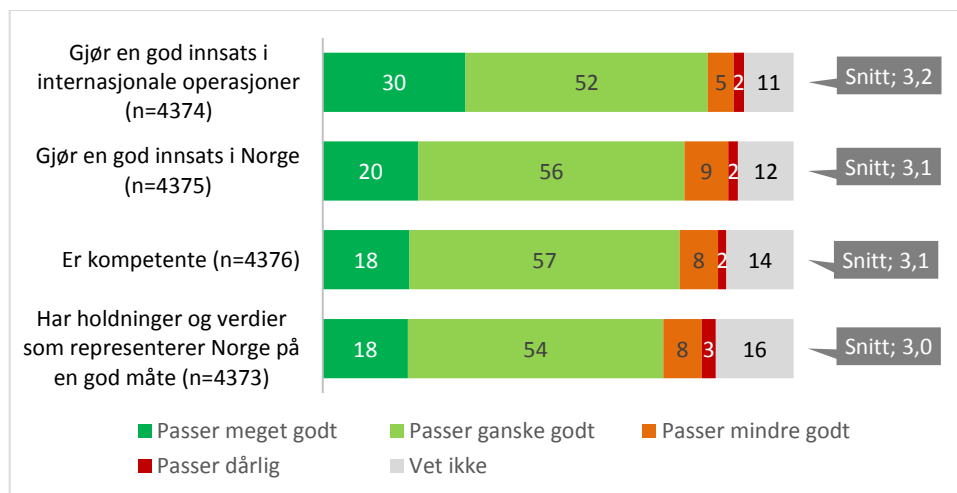
Enda flere er enige i at NATO-medlemsskapet styrker det militære forsvaret i Norge. 79 % er enig i dette, mens 9 % er verken enig eller uenig, og svært få (5 %) er uenige. Dette har endret seg lite de 3 siste årene¹⁸.

Menn er vesentlig mer positive til samarbeidet og mer enige i at medlemskapet styrker Norge sammenlignet med kvinner. De yngste er mer negative/uenige.

¹⁸ 2014: 80 % enige, 2015: 82 % enige, 2016: 79 % enige.

7. Norske soldater

Figur 24 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)¹⁹

Befolkningen har et godt inntrykk av norske soldater (synes beskrivelsene passer godt). 82 % synes norske soldater gjør en god innsats i internasjonale operasjoner, 76 % synes de gjør en god innsats i Norge, like mange (75 %) synes de er kompetente, og nær like mange (72 %) mener de har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte. Rundt 10 % er uenige i dette, samtidig som mellom 11 og 16 % er usikre.

Det har endret seg lite i perioden 2011-2016. Befolkningens inntrykk av norske soldater har ligget stabilt, og vurderes godt av hele befolkningen, uavhengig av kjønn, alder og utdanning.

¹⁹ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

8. Forsvarets enheter

På neste de neste sidene vises kjennskap til- og vurdering av Forsvarets enheter.

Garden, Hæren og Heimevernet er best kjent, deretter Luftforsvaret og Sjøforsvaret. Mellom 45 og 51 % kjenner disse enhetene ganske godt. De fleste andre kjenner disse enhetene bare ved navn.

Kjennskap til enhetene har holdt seg relativt stabilt i forhold til hverandre. De fleste enhetene har blitt noe bedre kjent i løpet av de siste årene. Etterretningstjenesten har blitt mest kjent, relativt til hvor kjent enheten var i 2011. Gjennomsnittlig svarer 13 prosentpoeng flere at de kjenner enhetene godt i 2016, sammenlignet med 2011. Kjennskapen til de ulike tjenestene «beveger» seg relativt likt – når en enhet blir bedre kjent, blir generelt sett de andre også bedre kjent. Det er et stort unntak: Forsvarets personell- og vernepliktsenter. Enheten byttet navn ved sammenslåing i 2014, fra Vernepliktsverket. Dette kan forklare nedgangen.

Den største endringen i kjennskap skjer i perioden 2015-2016, hvor enhetene har blitt bedre kjent. For 8 av enhetene, svarer rundt 10 prosentpoeng flere at de kjenner enhetene godt. For de øvrige 5 enhetene er økningen på rundt 5 prosentpoeng²⁰.

De som har kjennskap til enhetene vurderer de generelt sett godt. Det er svært få som har dårlig inntrykk (maks 14 %) og relativt få som har *meget* godt inntrykk av enhetene (maks 22 %). De fleste har ganske godt eller verken godt eller dårlig inntrykk, og det er først og fremst her vi finner forskjeller. Samtidig varierer «vet ikke»-andelen med kjennskap.

I perioden 2011-2013 ble inntrykket av samtlige enheter bedre²¹. Andelen med godt inntrykk økte i underkant av 11 prosentpoeng for de fleste enheter. I perioden 2013-2015 var inntrykket relativt stabilt, mens inntrykket er blitt noe dårligere i 2016. Endringene fra 2013-2016 er ikke spesielt store, med unntak av Etterretningstjenesten og Luftforsvaret (med hhv. 11 og 7 prosentpoeng økning).

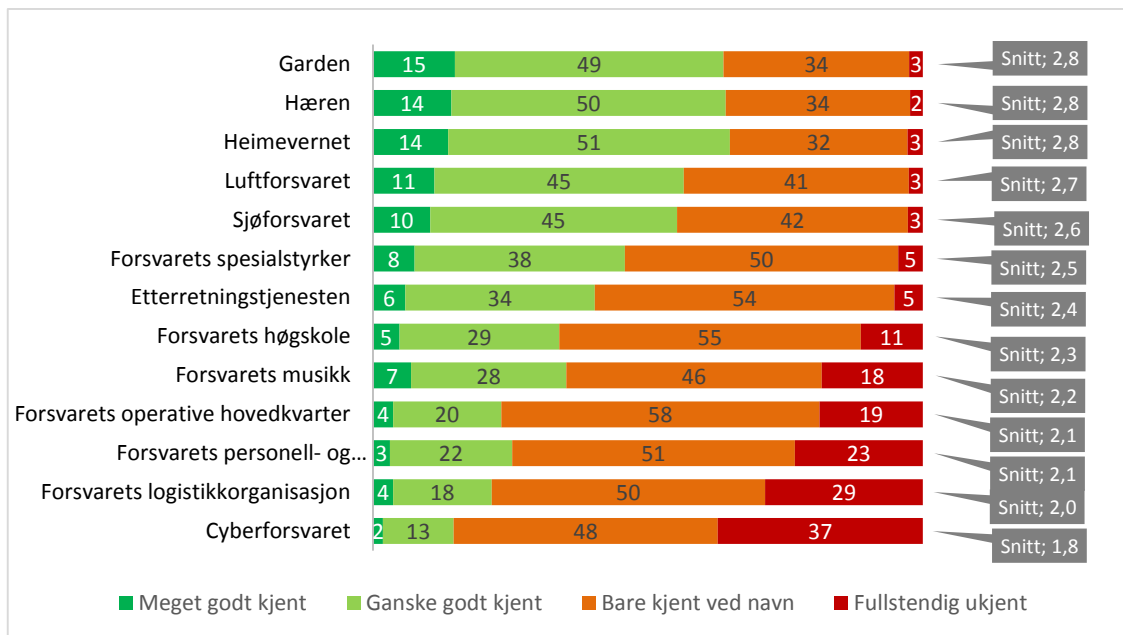
Som vi ser av figur 28 er det sammenheng mellom kjennskap og vurdering av enhetene. Den generelle trenden er at de som har bedre kjennskap til enhetene, vurderer enhetene bedre enn de som har dårlig kjennskap. Dette er vanlig, da de som har dårlig kjennskap i større grad svarer «midt på treet» (de har i utgangspunktet ingen sterk formening, og velger enten å svare «vet ikke», eller «verken godt eller dårlig inntrykk»). Det er derfor interessant at, selv når enhetene opplever såpass stor økning i kjennskap sammenlignet med 2015, vurderes de dårligere. Ettersom det er en moderat sammenheng mellom

²⁰ De 8 enhetene som har størst økning i kjennskap (2015-2016) er: Hæren (11 %), Sjøforsvaret (12 %), Luftforsvaret (11 %), Heimevernet (11 %), Forsvarets høgskole (10 %), Etterretningstjenesten (12 %), Forsvarets spesialstyrker (10 %) og Garden (12 %). De 5 enhetene som opplever en mer moderat økning i kjennskap er: Forsvarets personell- og vernepliktsenter (6 %), Forsvarets musikk (6 %), Forsvarets logistikkorganisasjon (4 %), Cyberforsvaret (4 %) og Forsvarets operative hovedkvarter (6 %).

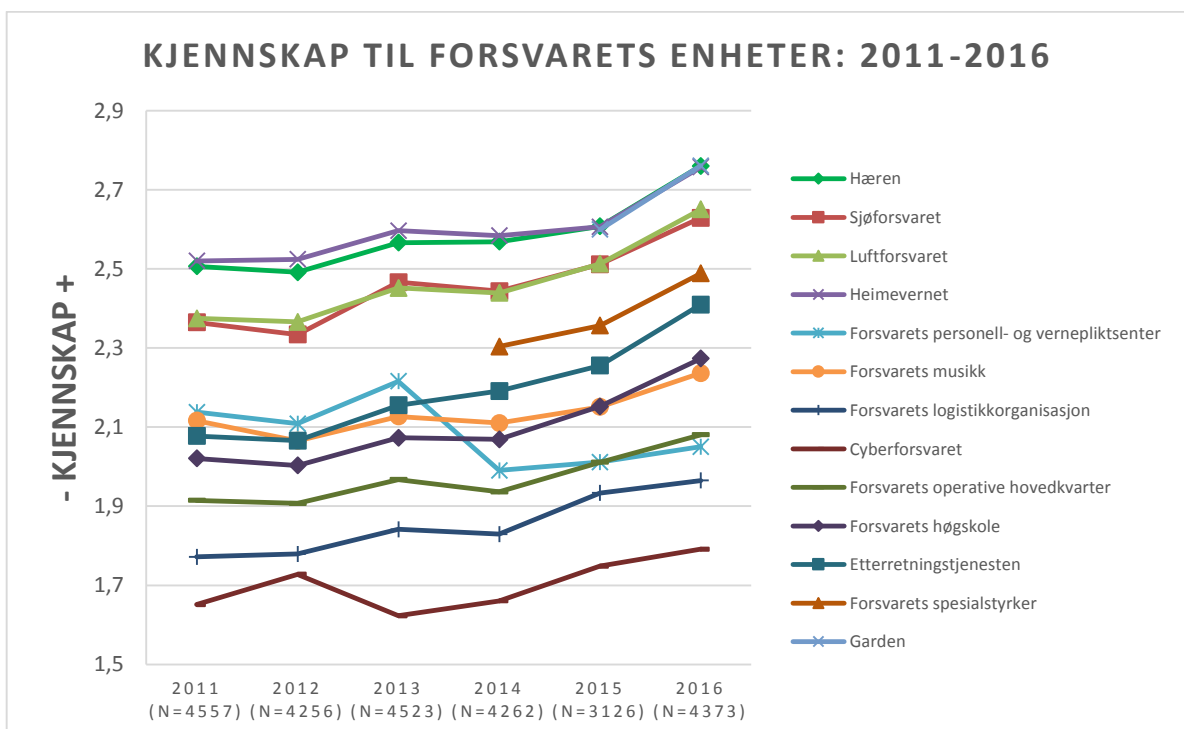
²¹ Vurderingen ble gjort av de som har kjennskap til enhetene.

inntrykk av våpengrenene og det overordnede inntrykket av Forsvaret, kan nedgangen tolkes som en del av det reduserte omdømmet til Forsvaret.

Figur 25 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)²²

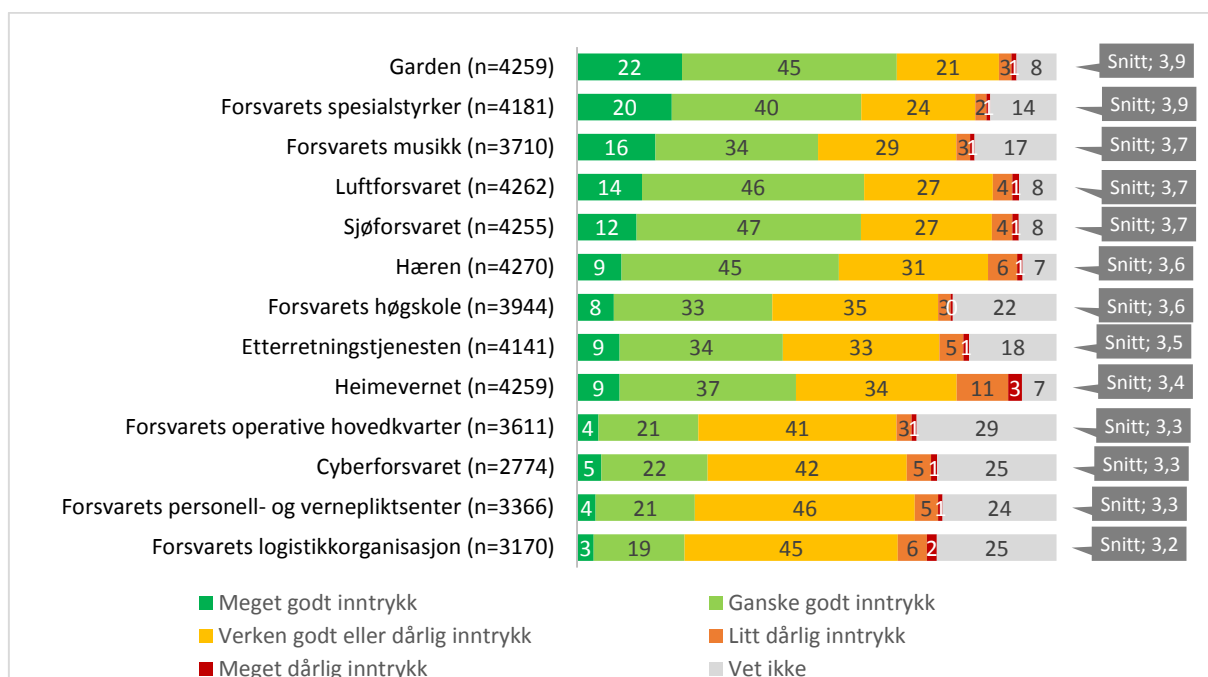
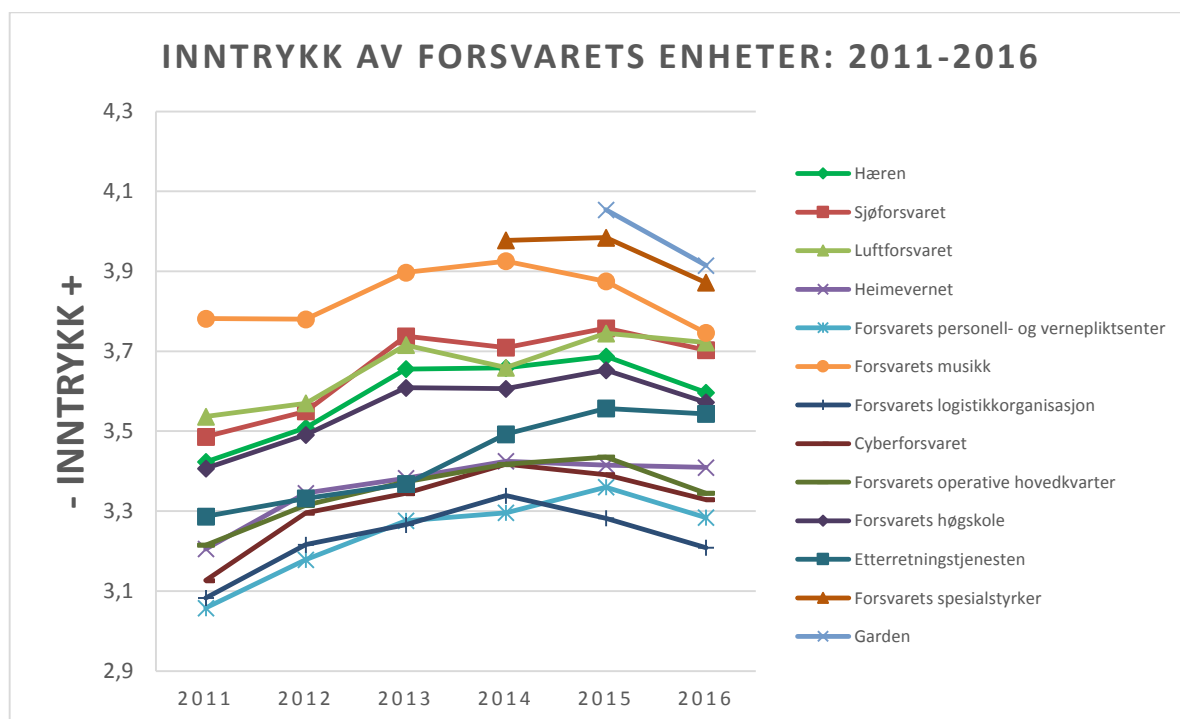

Figur 26 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2016²³

²² Snittverdier: 1=Fullstendig ukjent, 4=Meget godt kjent.

²³ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om

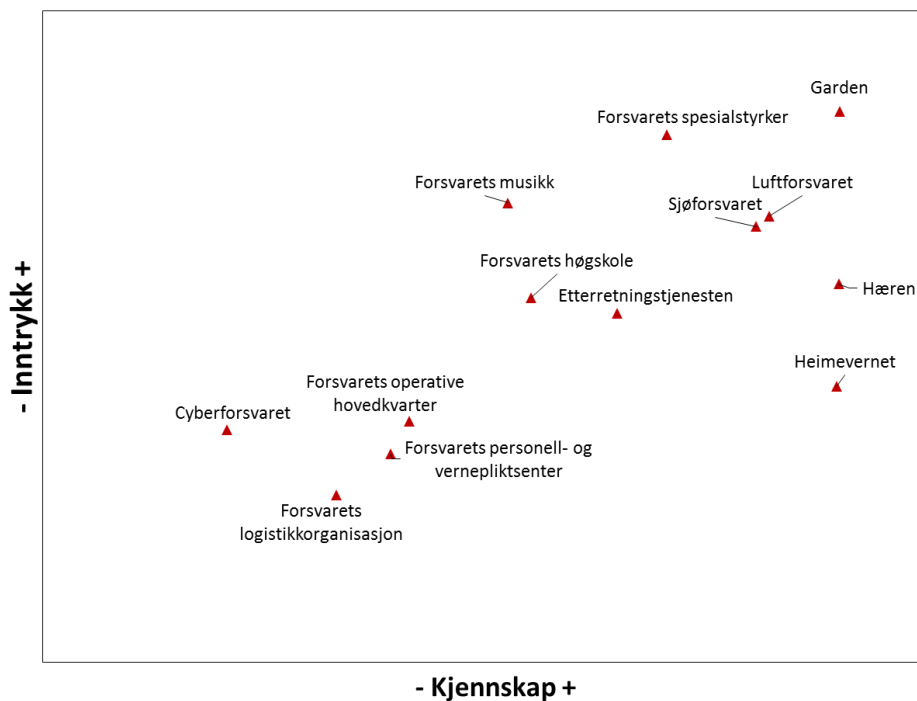
Figur 27 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)²⁴Figur 28 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2016²⁵

«Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016: «Cyberforsvaret»).

²⁴ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk

²⁵ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om

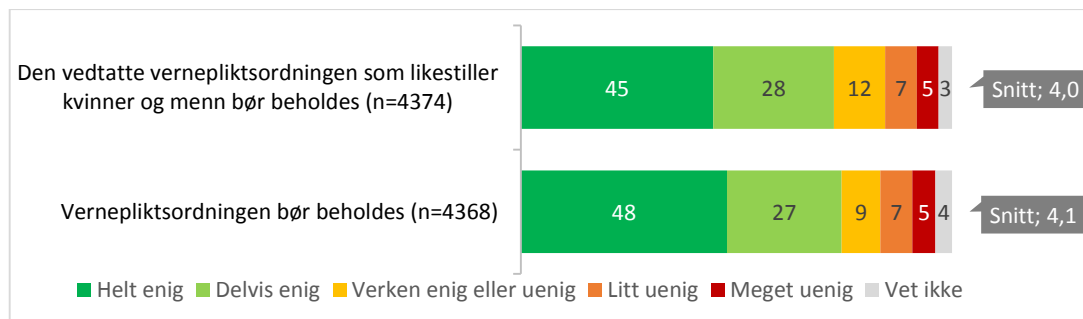
Figur 29 Sammenligning mellom kjennskap og vurdering av Forsvarets enheter

«Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016: «Cyberforsvaret»).

9. Verneplikt

Figur 30 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)

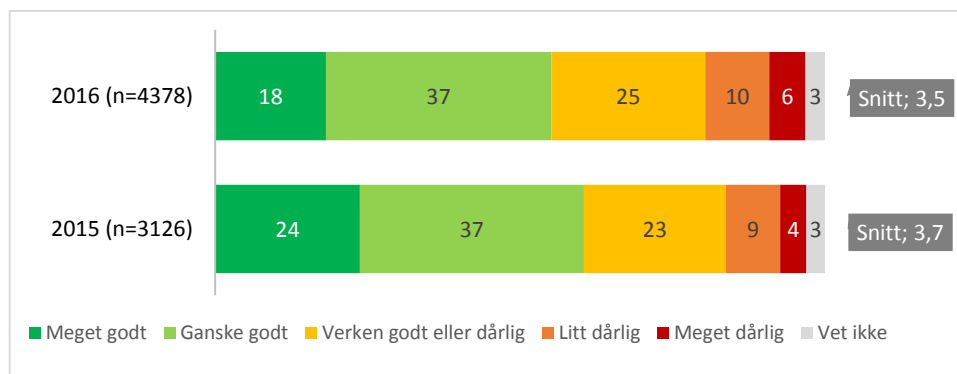

Befolkningen synes for det meste at den vedtatte vernepliktsordningen som likestiller kvinner og menn bør beholdes. 73 % er enige, mens 12 % er uenige i at den bør beholdes. Sammenlignet med de 3 siste årene er det en noe større andel av befolkningen som er enige i at den likestillende vernepliktsordningen bør beholdes (63 % var enige i 2014 og 67 % i 2015). Kvinner og menn er like enige.

Vi ser et nær identisk resultat for vernepliktsordningen som sådan – et klart flertall, 75 % er enige i at vernepliktsordningen bør beholdes, mens 12 % er uenige i at den bør beholdes²⁶. Jo eldre innbyggerne er, jo mer enige er de i at vernepliktsordningen bør beholdes. Mens 85 % av de over 60 år mener den bør beholdes, mener kun 66 % av de under 30 det samme.

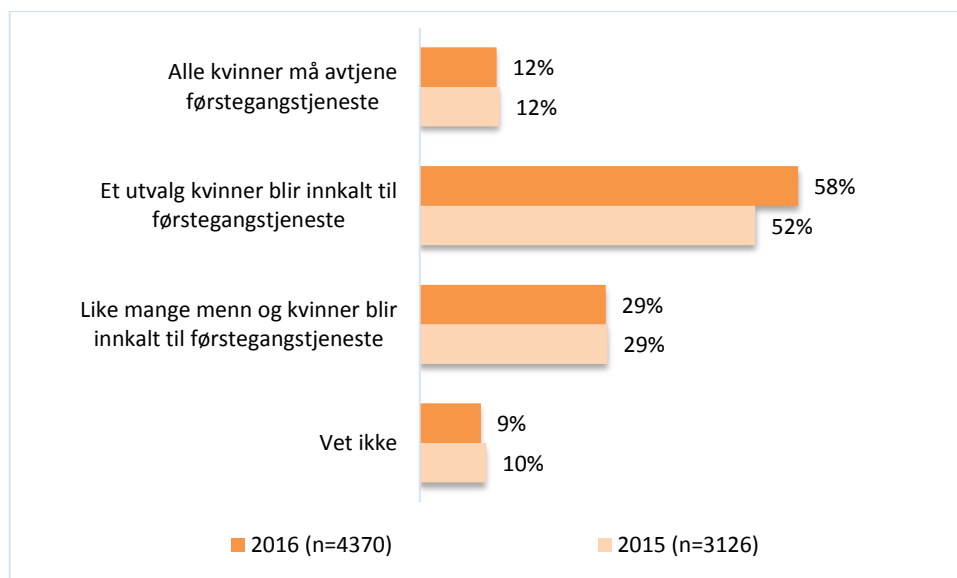
²⁶ I 2014/2015 var påstanden omvendt: «vernepliktsordningen bør avskaffes». Ikke direkte sammenlignbart, og derfor ikke inkludert i denne rapporten.

Figur 31 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12)

55 % av befolkningen er godt kjent med den likestilte vernepliktsordningen. 16 % kjenner dårlig til dette. Kjennskapen er noe redusert i 2016 sammenlignet med fjoråret, hvor 61 % var godt kjent, og 13 % dårlig kjent med den nye vernepliktsordningen. Selv om ikke endringen er veldig stor, kan det skyldes at det første jente-kullet (født 1997) ble innkalt til sesjon del 1 i januar 2015. Dette kan ha skapt noe større oppmerksomhet om temaet sammenlignet med i år. Kjennskapen er redusert noe for alle aldersgrupper, men for den yngste aldersgruppen (de under 30), er det først og fremst en mindre andel som oppgir at de kjenner til den nye ordningen *meget* godt til fordel for *ganske* godt. Det er fortsatt slik at de yngste har vesentlig bedre kjennskap til den nye vernepliktsordningen, og at kjennskapen er avtakende med alder.

Figur 32 Hva tror du denne endringen innebærer? (Q13)

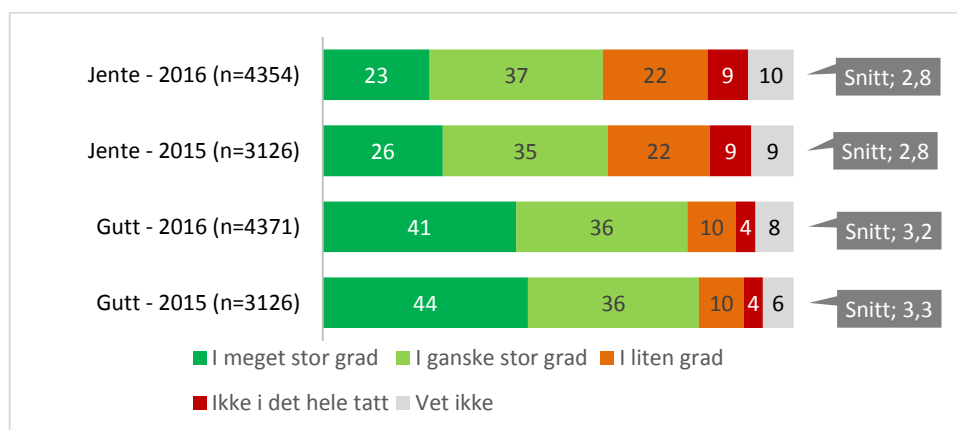
Selv om befolkningen uttrykker noe dårligere kjennskap til den nye vernepliktsordningen, skjønner eller vet flertallet at det betyr at et utvalg av kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste. Resultatene er svært like de i fjor, men en enda større andel har nå svart at det betyr at et utvalg av kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste (59 % i 2016, mot 52 % i 2015). Jo eldre innbyggerne er, jo mer «riktig» forståelse har de av endringen. 42 % av de under 30 år tror at like mange menn og kvinner blir innkalt til

førstegangstjeneste, og 49 % tror at et utvalg av kvinner blir innkalt. Til sammenligning, tror 65 % av de over 60 år at det betyr at et utvalg av kvinner blir innkalt, og kun 20 % at like mange menn og kvinner blir innkalt. Selv blant kvinner som er omfattet av den nye vernepliktsordningen (18/19-åringer), svarer kun halvparten at et utvalg av kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste²⁷.

Generelt sett kan man argumentere for at befolkningen ikke har helt klart for seg hva endringen innebærer, ettersom 43 % (også) svarer feil, i tillegg til at 9 % er usikre.

Når det kommer til å anbefale unge gutter eller jenter å gjennomføre førstegangstjeneste, ser vi liknende resultater i 2016 som i 2015. Det er fortsatt mer «attraktivt» å anbefale førstegangstjeneste for gutter enn jenter – 77 % mot 60 % svarer at de i stor grad ville anbefalt førstegangstjeneste for hhv. gutter og jenter. Til gjengjeld er det like attraktivt for kvinner og menn å gi anbefalingen til både gutter og jenter. Jo eldre innbyggerne er, jo mer attraktivt er det å anbefale førstegangstjeneste for gutter. Det finnes små aldersforskjeller i anbefalingen for jenter.

Figur 33 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)

²⁷ NB: få respondenter

10. Utdanning og karriere i Forsvaret

10.1 Utdanning

Figur 34 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)

Flertallet i befolkningen mener at det er attraktivt å velge en utdanning i Forsvaret, dersom de skulle anbefale en utdanning i dag. 15 % mener det er meget attraktivt, mens 50 % mener det er ganske attraktivt.

Kvinner og menn mener det er like attraktivt. De yngste er noe mer kritiske, til tross for at over halvparten mener det er ganske/meget attraktivt. De med lav utdanning mener også at det er noe mer attraktivt enn de med høy utdanning.

Befolkningen synes at (1) mulighet for fast jobb, (2) kvaliteten på lærestedet, (3) at det er spennende og interessant og (4) personlig utvikling er viktigst ved valg av utdanning. (5) Akademisk nivå, (6) lønn under utdanning, (7) geografisk plassering og (8) status og anerkjennelse oppleves som minst viktig. Spesielt akademisk nivå, lønn under utdanning og geografisk plassering er likevel viktig for mange (mellom 50 og 53 %). De yngste har liknende prioriteringer.

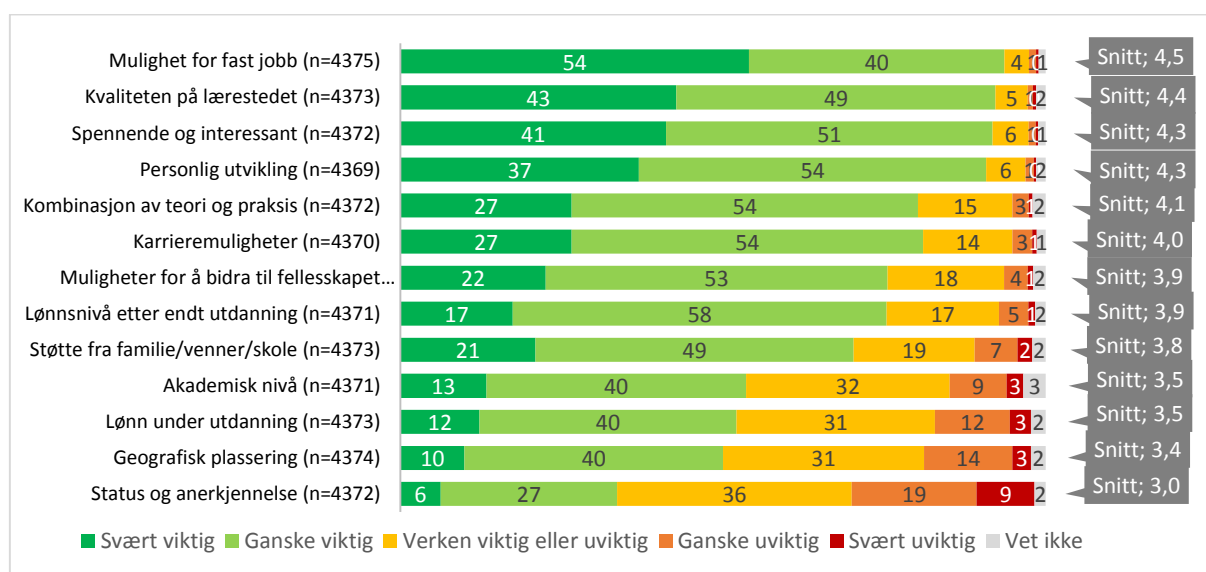
Befolkningen har generelt sett et godt inntrykk av Forsvarets utdanning. Fra figur 36 ser vi samtidig at befolkningen vurderer Forsvarets utdanning best på de områdene som er viktigst ved valg av utdanning, med noen unntak. Egenskaper som befinner seg i øvre høyre hjørne kan betraktes som suksess – dette er viktige egenskaper ved utdanningen, samtidig som at Forsvarets utdanning skårer høyt. Egenskaper som befinner seg nede i venstre hjørne er mindre viktige, samtidig som vurderingen er mindre god. Vi finner få egenskaper hvor Forsvarets utdanning skårer dårlig (høyt) som samtidig er viktig (uviktig). Det er likevel ingen egenskaper som (samlet sett) anses som uviktige, eller som Forsvarets utdanning skårer dårlig på. Egenskapene bør derfor tolkes relativt til hverandre (mer eller mindre viktig, eller mer eller mindre god).

Personlig utvikling, at det er spennende og interessant, mulighet for fast jobb og kvaliteten på lærestedet er viktigst, og her skårer også Forsvarets utdanning høyt, men noe lavere for kvaliteten på lærestedet. Til tross for at Forsvarets utdanning ikke anses som dårlig med tanke på lønnsnivå etter endt utdanning, støtte fra familie/venner/skole

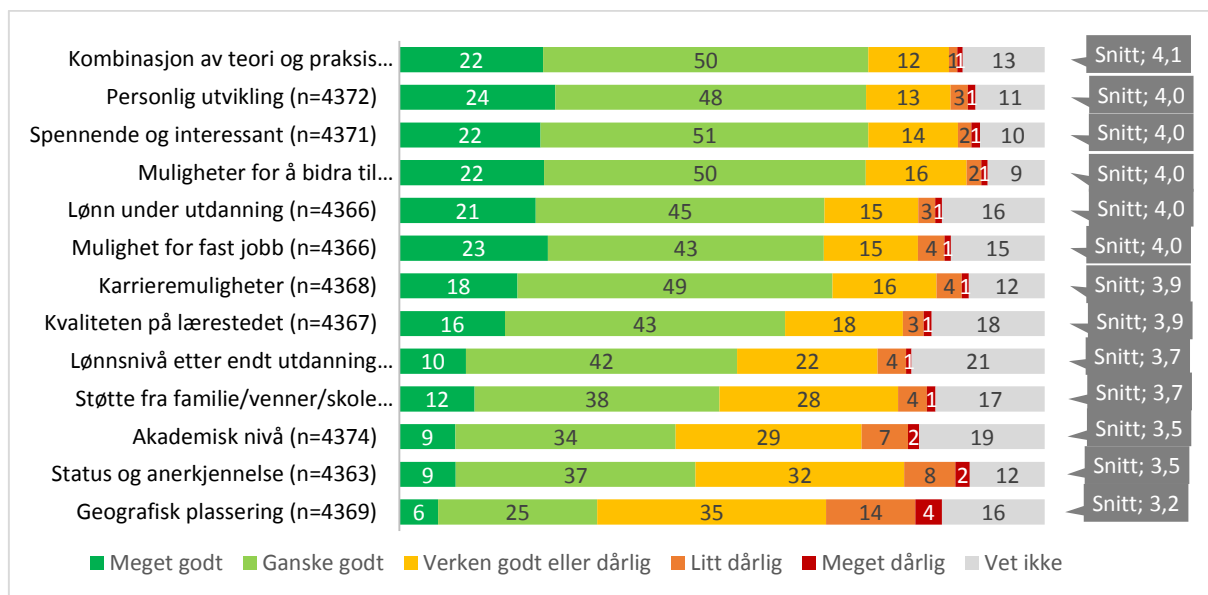
og akademisk nivå, utgjør dette det største forbedringspotensialet / den største utfordringen. Dette er i snitt ganske viktige egenskaper, samtidig som Forsvarets utdanning vurderes mindre godt etter disse egenskapene sammenlignet med de andre egenskapene. Unntaket er status og anerkjennelse og geografisk plassering, men disse er samtidig de minst viktige, vesentlig mindre viktig enn lønnsnivå etter endt utdanning, støtte fra familie/venner/skole og akademisk nivå.

I de fleste tilfeller vurderes Forsvarets utdanning bedre jo eldre innbyggerne er. De yngste er som regel mest kritiske, mens både kvinner og menn vurderer utdanningen relativt likt.

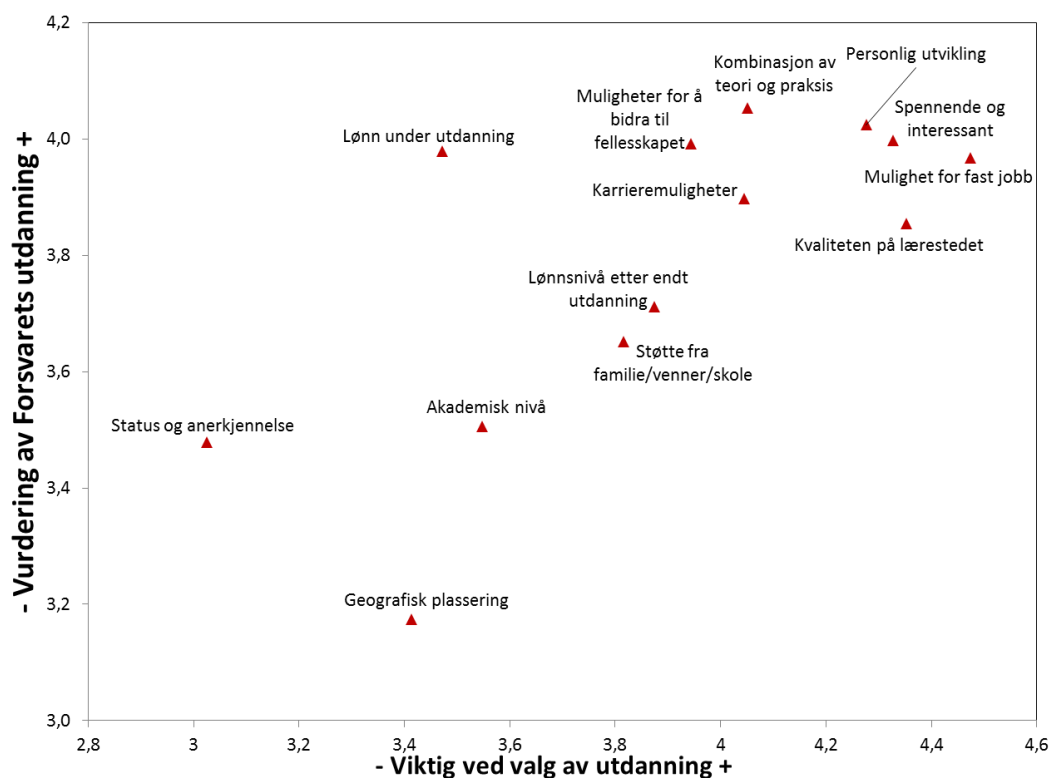
Figur 35 Hvor viktig eller uviktig mener du følgende forhold er når man skal velge utdanning? (Q16)²⁸

²⁸ Snittverdier: 1=Svært uviktig, 5=Svært viktig.

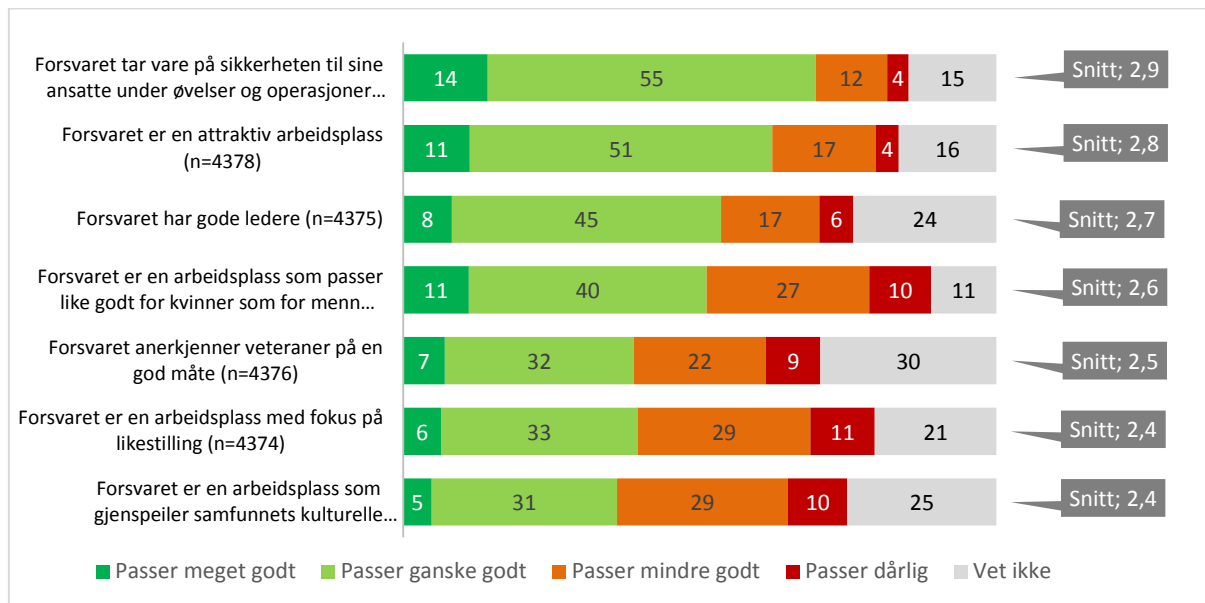
Figur 36 Hvor godt eller dårlig vil du vurdere følgende forhold ved en utdanning i Forsvaret? (Q17)²⁹

Figur 37 Sammenligning mellom viktighet ved valg av utdanning (Q16) og vurdering av Forsvarets utdanning (Q17)

²⁹ Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

10.2 Jobb

Figur 38 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)³⁰

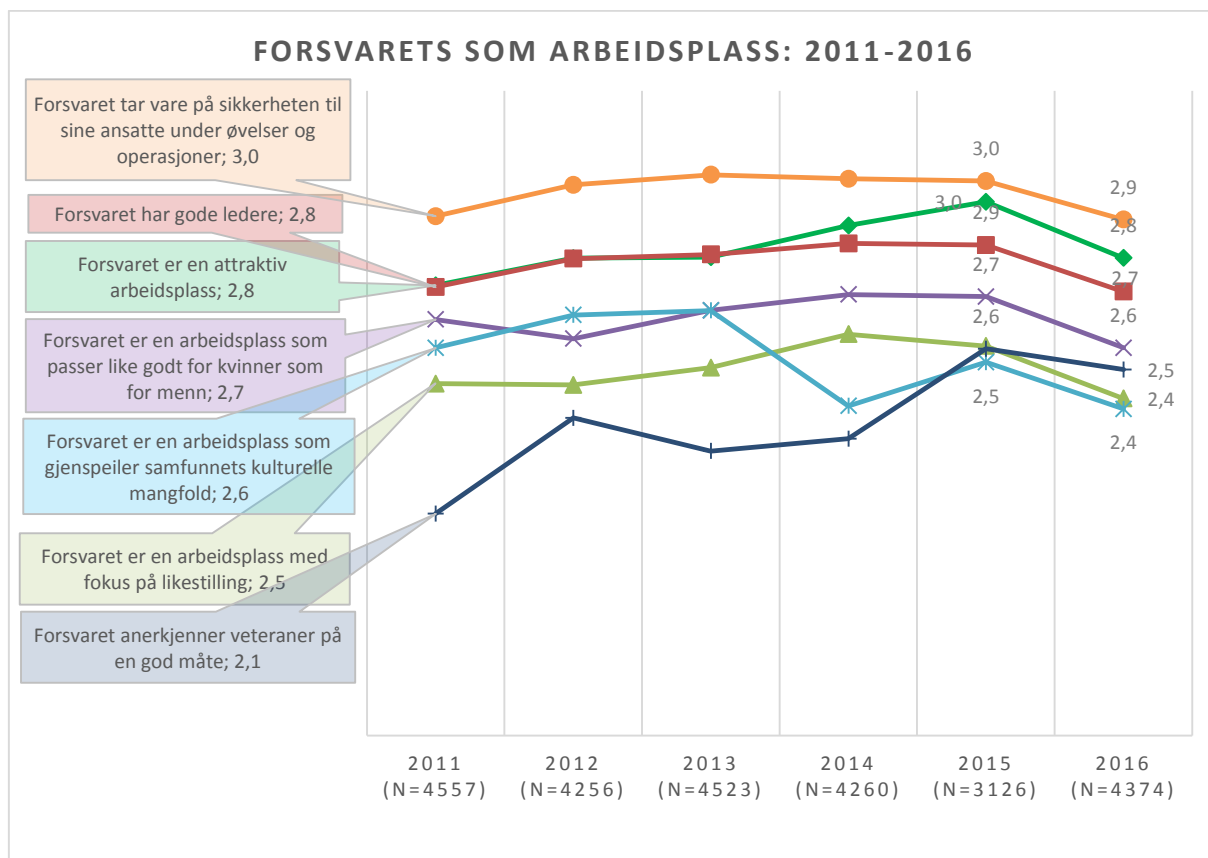

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets ivaretagelse av sikkerheten til ansatte under øvelser og operasjoner (69 % mener at utsagnet passer godt). 62 % mener at Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass (svarer at utsagnet passer godt), og 53 % mener Forsvaret har gode ledere. Samtidig er en del usikre på hvorvidt Forsvaret har gode ledere (24 % svarer «vet ikke»). Mellom 16 og 23 % mener overnevnte beskrivelser passer mindre godt/dårlig.

Mens 51 % mener at Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn, er 37 % uenige. For de øvrige beskrivelsene, er befolkningen splittet; Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte (49 % mot 38 %), Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling (39 % mot 40 %) og Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold (36 % mot 39 %). En relativt stor andel av befolkningen er også usikre (21 – 30 %).

Inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass har ligget stabilt siden 2011. De største svingningene finner vi i utsagn som er endret underveis (se fotnote til figur 38). Utover de endrede utsagnene har Forsvaret som arbeidsplass blitt noe mer attraktiv i perioden 2013-2015. I 2016 blir Forsvaret vurdert noe dårligere på samtlige punkter. Andelen som svarer at utsagnene passer ganske/meget godt har falt med 3-7 prosentpoeng, med unntak av ivaretagelse av veteraner, som er tilnærmet uendret.

³⁰ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=Passer meget godt.

Figur 39 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2016³¹

³¹ I 2011-2014 var påstanden «Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte» (2016: «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte»). I 2011-2013 var påstanden: «Forsvaret er en arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold» (2016: Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold).

Vedlegg

Faktoranalyse: sammenheng mellom resultater

Spørsmålene i undersøkelsen kan brytes ned til underliggende «faktorer», som svarene varierer med. I figuren på neste side ser vi disse faktorene i kolonnen lengst til høyre. Med utgangspunkt i 7 underliggende faktorer, kan vi forklare 61,5 % av variasjonene i svarene. Den største faktoren, som alene forklarer 34 % av variasjoner i svarene, er «inntrykk og vurdering». Dette er en stor faktor – den overlegent største. Med denne faktoren som eksempel vil tilhørende spørsmål variere «samlet». Det betyr at dersom et av spørsmålene tilhørende «inntrykk og vurdering» blir vurdert dårligere (f.eks. Forsvarets evne til å forsvare Norge), vil de andre spørsmålene tilhørende samme faktor også i stor grad vurderes dårligere (f.eks. Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer). Dette er en viktig betraktning i tolkningen av undersøkelsen av to grunner:

1. Nedgangen er som regel «systematisk» fra år til år, for samtlige utsagn/påstander/spørsmål innenfor hvert temaområde.
2. Tolkningen av svar på spørsmål som tilhører samme faktor bør ikke tolkes som uavhengige av hverandre, da den underliggende faktoren «beveger» resultatene for samtlige spørsmål tilhørende faktoren.

Tabell 4 Faktoranalyse³²

Spørsmålskategori	Spørsmål	Sammenheng med faktor	Faktor
Verdier/egenskaper	Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? Åpen organisasjon	0,526	Inntrykk og vurdering
Inntrykk	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder? Er en høyteknologisk virksomhet	0,543	
Oppgavehåndtering	Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/ml kunne løse følgende oppgaver? Bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer	0,582	
Verdier/egenskaper	Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? Relevant	0,594	
Oppgavehåndtering	Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/ml kunne løse følgende oppgaver? Bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner	0,604	
Inntrykk	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder? Kompetanse og fagkunnskap	0,605	
Bidragsevne	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? Cyberangrep (angrep på IKT-nettverk som kan sette sentrale samfunnsfunksjoner ut av spill)	0,626	
Verdier/egenskaper	Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? Kompetent	0,634	
Overordnet inntrykk	Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret?	0,635	
Inntrykk	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder? Riktig økonomistyring	0,636	
Verdier/egenskaper	Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? Troverdig	0,638	
Oppgavehåndtering	Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/ml kunne løse følgende oppgaver? Bidra til nasjonal sikkerhet gjennom overvåkning og etterretning	0,696	
Inntrykk	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder? Evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen	0,722	
Verdier/egenskaper	Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? Effektivt	0,726	
Oppgavehåndtering	Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/ml kunne løse følgende oppgaver? Bidra til å verne om ressursene i de norske havområdene	0,750	
Bidragsevne	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? Terrorisme og terrorangrep	0,766	Våpengren 1
Bidragsevne	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? Krig/angrep på norsk territorium	0,780	
Inntrykk	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder? Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer	0,784	
Oppgavehåndtering	Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/ml kunne løse følgende oppgaver? Sikre norsk suverenitet	0,798	
Oppgavehåndtering	Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/ml kunne løse følgende oppgaver? Forsvare Norge	0,808	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Forsvarets spesialstyrker	0,829	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Forsvarets musikk	0,831	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Etterretnings tjenesten	0,832	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Forsvarets høyskole	0,833	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Forsvarets personell- og vernepliktsenter	0,838	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Forsvarets operative hovedkvarter	0,710	Vurdering av dagens Forsvar og NATO
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Forsvarets logistikkorganisasjon	0,726	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Cyberforsvaret	0,735	
Dagens Forsvar, og NATO	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Innkjøpet av kampplyer er viktig for Norges forsvarevne	0,846	
Dagens Forsvar, og NATO	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?	0,724	
Dagens Forsvar, og NATO	- Norges NATO-medlemskap styrker det militære forsvaret av Norge	0,742	
Dagens Forsvar, og NATO	Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre?	0,747	
Dagens Forsvar, og NATO	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Norsk militær tilstedeværelse i nordområdene er nødvendig for å sikre ressursene i de norske havområdene	0,768	
Nødvendighet med Forsvar	Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon?	0,770	
Dagens Forsvar, og NATO	Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge?	0,770	
Norske soldater	Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? Gjør en god innsats i Norge	0,847	Norske soldater
Norske soldater	Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? Har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte	0,838	
Norske soldater	Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? Gjør en god innsats i internasjonale operasjoner	0,793	
Norske soldater	Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? Er kompetente	0,792	
Trusselvurdering	Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? Ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom	0,599	Trusselvurdering
Trusselvurdering	Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? Pandemier	0,709	
Trusselvurdering	Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? Cyberangrep (angrep på IKT-nettverk som kan sette sentrale samfunnsfunksjoner ut av spill)	0,712	
Trusselvurdering	Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? Kriminalitet og vold i samfunnet	0,735	
Trusselvurdering	Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? Krig/angrep på norsk territorium	0,748	
Trusselvurdering	Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? Terrorisme og terrorangrep	0,814	
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Luftforsvaret	0,814	Våpengren 2
Våpengrener	Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? Sjøforsvaret	0,820	
Interesse	Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre?	0,733	Interesse og kjennskap
Kjennskap: Forsvarets oppgaver	Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?	0,802	

Fargekode med korrelasjoner			
Svak	Middelmådig	Middels	Betydelig
0,5-0,6	0,6-0,7	0,7-0,8	0,8-0,9

³² Faktoranalysen (PCA), er gjort på bakgrunn av alle vurderingsspmåls i undersøkelsen, med unntak av verneplikt, utdanning og arbeidsplass. I den fargede kolonnen vises korrelasjoner med faktoren som er skjønnsmessig navngitt i kolonnen lengst til høyre. Nedre korrelasjonsgrense er satt til 0,5. Spørsmål som har lavere korrelasjon er ekskludert. Korrelasjonens styrke er gjengitt i tilhørende tabell under. KMO=0,958 (sig p<0,001).

Tilknytning og erfaring

Figur 40 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3)

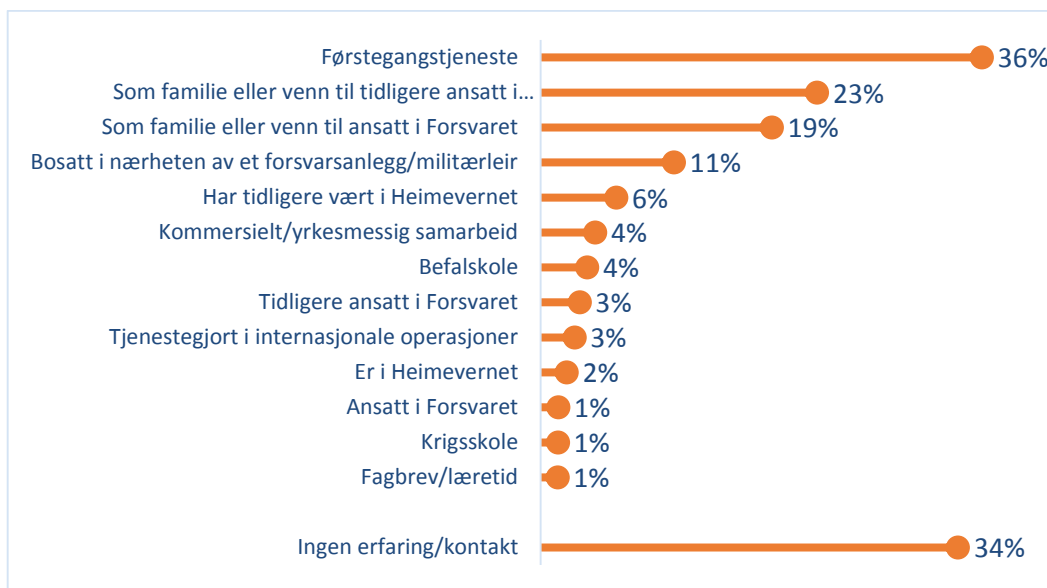

Befolkningen får overlegent mest informasjon om Forsvaret gjennom nyhetsbildet. Mange av informasjonskanaler varierer med alder. Nyhetsbildet er viktigst for innbyggere i alderen 30+ år (over 9 av 10 får informasjon gjennom nyhetsbildet), mens «kun» 3 av 4 av de yngste får informasjon gjennom nyhetsbildet. Jo yngre innbyggerne er, jo flere får informasjon om Forsvaret gjennom venner og familie som er ansatt i Forsvaret. 34 % av de yngste får informasjon på denne måten. 35 % av de yngste får informasjon gjennom Facebook, 34 % gjennom reklame og markedsføring, 24 % gjennom Forsvaret.no, 11 % gjennom trykte brosjyrer og 12 % gjennom andre sosiale medier.

Erfaring fra førstegangstjeneste er relativt jevnt mellom aldersgruppene, men er naturlig nok en informasjonskanal nesten utelukkende for menn. 33 % av menn får informasjon gjennom erfaring fra førstegangstjeneste, mens kun 3 % av kvinner får det samme. Vi kan anta at andelen kvinner som får informasjon om Forsvaret gjennom erfaring fra førstegangstjenesten vil stige langsomt med tiden, ettersom vernepliktsordningen er «likestilt» mellom menn og kvinner.

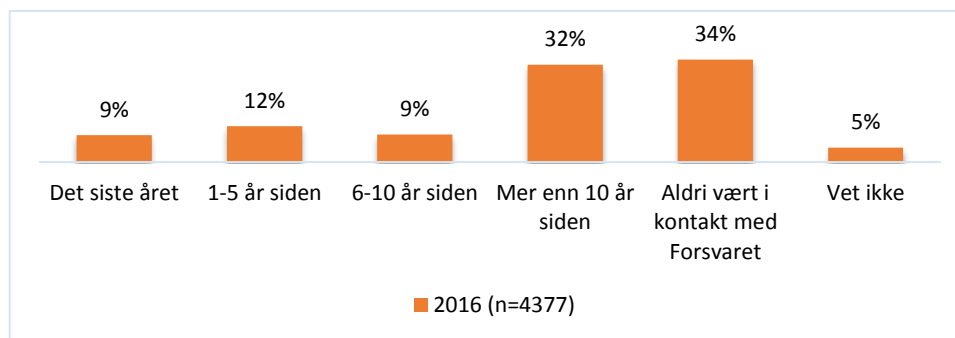
Øvrige informasjonskanaler er mindre betydelige, og varierer i mindre grad mellom befolkningen etter kjønn, alder og utdanning. Det er også mindre endringer sammenlignet med tidligere år.

Figur 41 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)

Befolkningen har først og fremst erfaring og kontakt med Forsvaret, gjennom førstegangstjeneste, familie eller venner til ansatte eller tidligere ansatte. Dette har vært, naturlig nok, stabilt de siste årene. Det er svært små forskjeller sammenlignet med fjoråret, og det er fortsatt kjønn som utgjør den største forskjellen. Mens 15 % av menn svarer at de ikke har erfaring/kontakt med Forsvaret, svarer 53 % av kvinnene det samme. Dette, fordi flere menn har vært i førstegangstjeneste, men også fordi flere menn har tjenestegjort i Forsvaret på andre måter.

Figur 42 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)

34 % har aldri vært i kontakt med Forsvaret, og like mange (32 %) var sist i kontakt med Forsvaret for mer enn 10 år siden. Rundt 1 av 10 var sist i kontakt med Forsvaret det siste året, like mange for 1-5 år siden, og like mange 6-10 år siden. Vi ser også små endringer i når befolkningen sist var i kontakt med Forsvaret.

